

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
д.е.н, професор
_____ Рамський А.Ю.
(підпис)
«___» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«Фінансова стійкість страхової компанії: оцінка та напрями
забезпечення»**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

072.00.01 «Фінанси і кредит»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Кваліфікація: Бакалавр фінансів, банківської справи та страхування

Виконав (ла)
студент (ка) групи ФіКб-1-21-4.0д
(шифр групи)
Сашко Станіслав Андрійович
(П.І.Б.)

(підпис)

Науковий керівник
Завідувач кафедри фінансів
д.е.н, професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Рамський Андрій Юрійович
(П.І.Б.)

(підпис)

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота: 71 с., 13 рис., 10 табл., 47 посилання.

Актуальність: У сучасних умовах нестабільної економіки страхові компанії України відіграють важливу роль в забезпеченні фінансової стабільності та захисті інтересів учасників ринку, однак зростаючі ризики та конкуренція вимагають підвищеної уваги до їх фінансової стійкості. Незважаючи на наявні наукові дослідження, питання стратегічного управління фінансовою стійкістю, адаптації до нових регуляторних вимог та цифровізації залишаються недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність подальшого комплексного аналізу цієї проблематики.

Об'єкт дослідження: процес забезпечення фінансової стійкості страхової компанії в умовах сучасного страхового ринку України.

Предмет дослідження: методичні підходи до оцінки та підвищення фінансової стійкості АТ «СК ARX»

Мета роботи: розробити методику інтегральної оцінки фінансової стійкості АТ «СК ARX» та обґрунтувати заходи з її підвищення

У роботі показано особливості формування фінансової стійкості страхової компанії, розроблено рекомендації щодо її зміцнення, створено модель оцінки стійкості. Результати даної роботи можуть бути використані для зміцнення фінансової стійкості страхових компаній.

Ключові слова: фінансова стійкість, страхова компанія, управління ризиками, страхування, чинники впливу, регуляторне середовище, Solvency II, фінансові показники, страховий ринок України, SWOT-аналіз, платоспроможність, андеррайтинг, цифровізація, ефективність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	7
1.1. Економічна сутність та функції фінансової стійкості	7
1.2. Класифікація чинників забезпечення фінансової стійкості	13
1.3. Регуляторне середовище та міжнародний досвід забезпечення фінансової стійкості	18
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «СК «ARX»» У КОНТЕКСТІ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	27
2.1. Сучасний стан страхового ринку України	27
2.2. Оцінка ключових показників та структури діяльності АТ «СК «ARX»»	34
2.3. SWOT-аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ARX»» та виявлення проблемних зон.....	42
Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «СК «ARX»».....	46
3.1. Удосконалення системи управління ризиками.....	46
3.2. Оптимізація капіталу та інвестиційної політики.....	50
3.3. Прогноз та оцінка ефективності впливу рекомендацій на фінансову стійкість страховика	58
Висновки до розділу 3.....	66
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

У сучасних умовах функціонування фінансового ринку України страхові компанії відіграють важливу роль у забезпеченні економічної стабільності, захисті майнових інтересів громадян і суб'єктів господарювання, а також формуванні інвестиційного потенціалу держави. Проте динамічність зовнішнього середовища, зокрема нестабільність макроекономічних показників, політичні ризики, інфляційні процеси, зниження платоспроможності населення та зростання конкуренції, висувають нові вимоги до фінансової стійкості страхових компаній. У зв'язку з цим виникає потреба в аналізі сучасного стану фінансової стійкості страхових компаній, виявленні її ключових чинників, а також пошуку ефективних напрямів її забезпечення та зміцнення.

Процес забезпечення фінансової стійкості страхової компанії є складним та багатогранним, оскільки охоплює як внутрішні аспекти, так і зовнішні впливи. Наявні наукові дослідження висвітлюють окремі елементи формування фінансової стійкості, однак комплексний підхід до її оцінювання та визначення стратегічних напрямів забезпечення, з урахуванням специфіки діяльності страхових компаній в умовах трансформаційної економіки, залишається недостатньо розробленим. Це зумовлює необхідність поглиблення як теоретичних, так і прикладних аспектів вивчення цієї проблематики, що й визначає актуальність проведення дослідження.

Питання фінансової стійкості страхових компаній розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких варто відзначити роботи В. Д. Базилевича, С. Адоніна, Б. Дас, М. Житар, І. Мельничук, І. Ковальчук. Науковці акцентують увагу на важливості розробки ефективної системи фінансового контролю, впровадження сучасних методів оцінки ризиків та оптимізації структури капіталу страхових компаній. Водночас у дослідженнях недостатньо розглянуті питання стратегічного управління

фінансовою стійкістю в контексті нестабільного економічного середовища, адаптації до нових регуляторних вимог та впровадження цифрових інструментів аналізу. Саме ці аспекти потребують подальшого наукового опрацювання, що і стало основою вибору теми кваліфікаційної роботи та визначає її високу актуальність.

Мета кваліфікаційної роботи – розробити методику інтегральної оцінки фінансової стійкості АТ «СК ARX» та обґрунтувати заходи з її підвищення.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення фінансової стійкості страхової компанії в умовах сучасного страхового ринку України.

Предмет дослідження – методичні підходи до оцінки та підвищення фінансової стійкості АТ «СК ARX»

У процесі дослідження фінансової стійкості страхової компанії було застосовано комплекс методів, зокрема методи аналізу, синтезу, індукції, SWOT-аналізу та економіко-математичного моделювання. Аналіз дозволив визначити основні фактори фінансової стійкості та оцінити показники АТ «СК “ARX”». Синтез узагальнив результати і визначив напрямки підвищення стабільності компанії. Індуктивний підхід допоміг сформулювати загальні висновки, а SWOT-аналіз – оцінити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози компанії. Моделювання дозволило спрогнозувати вплив запропонованих рішень на фінансову стійкість компанії.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості їхнього безпосереднього використання у процесі вдосконалення системи забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. Запропоновані у кваліфікаційній роботі напрями підвищення фінансової стабільності, зокрема заходи з оптимізації капіталу, управління ризиками та покращення інвестиційної політики, можуть бути адаптовані до практики діяльності АТ «СК “ARX”» та інших страхових компаній України.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі акти, міжнародні стандарти, зокрема Закон України «Про страхування», статистичні дані

Державної служби статистики України та Національного банку України. Використано монографії, наукові статті вітчизняних і зарубіжних учених, а також електронні ресурси з актуальними економічними та фінансовими показниками. Важливу роль відіграли аналітичні матеріали та звітність АТ «СК «ARX»», що стали основою для практичного аналізу.

Структура кваліфікаційної роботи включає три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Обсяг роботи складає 71 сторінок, містить 10 таблиць та 13 ілюстрацій. У списку використаних джерел 47 найменувань. Робота містить 6 додатків, викладених на 12 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Економічна сутність та функції фінансової стійкості

Фінансова стійкість страхової компанії визначається її здатністю зберігати платоспроможність і ефективно використовувати фінансові ресурси навіть у складних умовах. Вона передбачає, що компанія може своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами, попри вплив зовнішніх економічних потрясінь або внутрішніх ризиків, що виникають у процесі страхування. Фінансова стійкість, за своєю суттю, означає здатність організації адаптуватися до змін і забезпечувати свою стабільність в умовах невизначеності. Проте термін «фінансова стійкість», що в дослідженнях часто співвідноситься із «стабільністю», «надійністю» та «рівновагою», інколи призводить до плутанини, адже ці терміни вказують на різні аспекти фінансової стійкості і можуть створювати методологічні труднощі в аналізі.

Деякі дослідники вважають, що терміни «стійкість» і «надійність» є синонімами, в той час як інші трактують фінансову стійкість як складову частину фінансової надійності страхової компанії або навіть як її характеристику. Водночас, є вчені, які не погоджуються з такою думкою, вважаючи, що фінансова надійність є результатом реалізації концепції фінансової стійкості [16, с. 130]. Незважаючи на відсутність єдиного нормативного визначення поняття фінансової стійкості страховика, існує безліч підходів до тлумачення цього терміну. Систематизація різних трактувань поняття «фінансова стійкість страхової організації» наведена в додатку А.

Н.В. Ткаченко дає одне з найповніших визначень фінансової стійкості страхової компанії, зауважуючи, що цей стан пов'язаний з організацією грошових потоків компанії таким чином, щоб вона могла своєчасно і

повністю виконувати свої фінансові зобов'язання. Це включає як поточні зобов'язання, так і можливі зобов'язання, що можуть виникнути внаслідок впливу негативних зовнішніх або внутрішніх факторів. Фінансова стійкість забезпечується за рахунок залучених і власних ресурсів і передбачає здатність компанії відновлювати ключові фінансові показники в разі несприятливих умов. Важливим аспектом є здатність компанії адаптуватися до змін у зовнішньому економічному середовищі, що дозволяє використовувати нові можливості для розвитку, збільшення прибутків і капіталу як у поточному, так і в майбутньому періоді [17, с. 238].

Таким чином, найбільш обґрунтованим є підхід, який розрізняє платоспроможність і фінансову стійкість. Платоспроможність є лише зовнішнім показником фінансової стійкості, що свідчить про здатність компанії своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, використовуючи наявні кошти. Натомість фінансова стійкість охоплює внутрішні аспекти фінансового стану організації, зокрема баланс доходів і витрат, а також ефективне співвідношення залучених та власних коштів.

Терміни «фінансова стійкість», «фінансова надійність», «платоспроможність» та «ліквідність» є важливими інструментами для оцінки ефективності роботи страхових компаній. Загальне розуміння фінансової стійкості страхової компанії полягає в тому, що вона відображає здатність організації виконувати свої фінансові зобов'язання за страховими договорами, навіть в умовах економічної нестабільності чи несприятливих зовнішніх факторів [4, с. 153].

Фінансова стійкість страховиків тісно пов'язана з їх платоспроможністю, оскільки однією з ключових вимог є здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання. Платоспроможність, в свою чергу, визначається здатністю страхової компанії здійснювати необхідні виплати в будь-який момент, що є основою для підтримки її фінансової стабільності.

Закон України «Про страхування» визначає фінансову стійкість як забезпечення платоспроможності страхової компанії [2]. Крім того, фінансова стійкість розглядається через призму ліквідності, що означає здатність покривати пасиви активами та забезпечувати рентабельність, необхідну для розвитку компанії. Ліквідність страховика полягає у можливості швидко перетворювати активи на грошові кошти для виконання зобов'язань із мінімальними втратами. Фінансова надійність визначається як здатність компанії ефективно реагувати на несприятливі ситуації при стабільності зовнішніх факторів. Це поняття є вужчим, ніж фінансова стійкість, адже навіть фінансово надійна компанія може бути нестійкою, якщо виконання зобов'язань призведе до зниження прибутку [10, с. 393].

Фінансова стійкість є основою загальної стабільності підприємства, визначаючи його здатність забезпечувати стабільне перевищення доходів над витратами. В умовах ринкової економіки важливо чітко визначати межі фінансової стійкості, оскільки її дефіцит може призвести до неплатоспроможності та відсутності коштів для подальшого розвитку. Ефективність фінансової стійкості залежить від правильного формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, а її прояви можуть бути різними (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Види фінансової стійкості

Джерело: складено автором на основі [10, с. 396]

Фінансова стійкість страхової компанії проявляється через кілька ключових аспектів. Поточна стійкість характеризує здатність організації ефективно виконувати короткострокові зобов'язання. Вона оцінюється через ліквідність та платоспроможність, що передбачає аналіз співвідношення між поточними активами і зобов'язаннями. Показники поточної стійкості, зокрема коефіцієнт ліквідності, демонструють здатність організації забезпечити необхідний рівень резервів для своєчасного виконання фінансових зобов'язань у короткостроковій перспективі.

Потенційна стійкість характеризує здатність компанії адаптуватися до змін в економічних умовах і витримувати кризові ситуації. Вона оцінюється через довгострокові фінансові показники та прогнози, включаючи можливість залучення нових ресурсів і стратегічне планування. Висока потенційна стійкість забезпечується наявністю фінансових резервів, диверсифікацією джерел доходу та здатністю до інновацій [9, с. 40].

Формальна стійкість визначається здатністю організації відповідати встановленим фінансовим нормам і стандартам. Вона виявляється через дотримання бухгалтерських вимог та законодавчих актів, що забезпечує прозорість фінансових звітів і підвищує рівень довіри з боку інвесторів та кредиторів.

Реальна стійкість характеризує фактичний фінансовий стан організації та її здатність генерувати прибуток в умовах реальної економічної ситуації. Вона оцінюється через фінансові результати, такі як чистий прибуток, рентабельність і грошові потоки. Реальна стійкість показує, як ефективно компанія використовує свої ресурси та справляється з реальними фінансовими викликами та ризиками. Разом з іншими формами фінансової стійкості вона дає змогу комплексно оцінити фінансову стабільність компанії і допомагає їй залишатися ефективною у різних економічних умовах.

Фінансова стійкість компанії виконує низку ключових функцій, що забезпечують її стабільність і довгостроковий розвиток. Однією з основних є здатність підприємства своєчасно та повністю виконувати свої фінансові

зобов'язання. Це охоплює як платіжну спроможність, так і можливість погашати як короткострокові, так і довгострокові борги, що є необхідним для збереження довіри кредиторів та партнерів [42, с. 190].

По-друге, фінансова стійкість забезпечує стабільність фінансових результатів підприємства. Вона сприяє рівномірному доходу та ефективному контролю над витратами, що дозволяє уникати значних фінансових коливань і забезпечує стабільний прибуток. Завдяки цьому організація здатна планувати і реалізовувати довгострокові стратегії, інвестувати в розвиток та впроваджувати нові проєкти без суттєвих фінансових ризиків.

По-третє, фінансова стійкість дає змогу компанії ефективно управляти своїми ресурсами. Це включає оптимізацію капіталу, управління оборотними активами та витратами, що дозволяє максимально ефективно використовувати фінансові ресурси та знижувати витрати [43, с. 453].

По-четверте, фінансова стійкість допомагає організації адаптуватися до змінюваних економічних умов. Це включає здатність реагувати на економічні потрясіння, зміни в ринкових умовах та інші зовнішні фактори, що можуть вплинути на фінансовий стан підприємства. Наявність фінансових резервів і здатність швидко адаптуватися до нових умов дозволяють організації зберігати стабільність і підтримувати свою діяльність навіть в умовах невизначеності.

Фінансова стійкість у страхуванні має кілька особливостей, які відрізняють її від фінансової стійкості в інших сферах бізнесу. Однією з основних характеристик є необхідність врахування специфіки ризиків, з якими стикаються страхові компанії. Страховики працюють із ризиками, пов'язаними з великими і непередбачуваними фінансовими втратами, тому забезпечення фінансової стійкості для них включає створення значних резервів для покриття потенційних виплат за страховими випадками.

Один із ключових аспектів — це ліквідність. Страхова компанія повинна мати достатньо ліквідних активів для виконання своїх зобов'язань перед клієнтами в короткостроковій перспективі. Це вимагає швидкої

конвертації активів в грошові кошти, що, в свою чергу, забезпечує виконання поточних виплат, навіть якщо є затримки у надходженні страхових внесків або інші зовнішні економічні труднощі [4, с. 160].

Іншою важливою відмінністю є довгострокові зобов'язання страхової компанії. Страховики, на відміну від багатьох інших підприємств, часто мають зобов'язання, що розповсюджуються на багато років вперед. Це потребує наявності стійкої та стабільної фінансової бази для забезпечення виплат за довгостроковими полісами. Вони також повинні враховувати інфляцію, зміни в законодавстві, демографічні зміни та інші фактори, що можуть вплинути на довгострокові фінансові зобов'язання.

У порівнянні з іншими секторами економіки, де стабільність фінансового стану може залежати від ринкових умов чи економічної ситуації, для страхової діяльності важливою є також капітальна надійність та дотримання нормативних вимог, встановлених регулюючими органами, такими як мінімальні вимоги до капіталу і резервів для покриття ризиків.

Фінансова стійкість у страхуванні вимагає забезпечення високого рівня ліквідності, адекватного капіталу для покриття потенційних витрат, а також здатності адаптуватися до непередбачених ризиків. Ці фактори є необхідними для того, щоб компанія могла виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, залишаючись при цьому стабільною навіть в умовах економічних змін та несприятливих ситуацій. Водночас інші сфери бізнесу, такі як роздрібна торгівля, виробничі підприємства або фінансові установи, мають свої особливості у визначенні та підтримці фінансової стійкості. Порівняльна характеристика особливостей фінансової стійкості у страхуванні та в інших сферах бізнесу представлена в додатку Б.

Таким чином, фінансова стійкість є основним фактором, що забезпечує стабільність і довгострокову життєздатність страхової компанії в умовах економічної невизначеності. Вона охоплює не лише здатність своєчасно виконувати поточні зобов'язання, але й забезпечує ефективне управління

ризиками, достатній рівень ліквідності та наявність фінансових резервів для покриття потенційних збитків.

1.2. Класифікація чинників забезпечення фінансової стійкості

Згідно з системним підходом, що трактує страхову організацію як унікальну систему економічних зв'язків, чинники, які визначають її фінансову стійкість, поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні чинники виникають всередині компанії і безпосередньо впливають на її діяльність, тоді як зовнішні фактори обумовлені умовами навколишнього середовища, в якому діє страхова компанія. Класифікація цих чинників представлена на рис. 1.2.

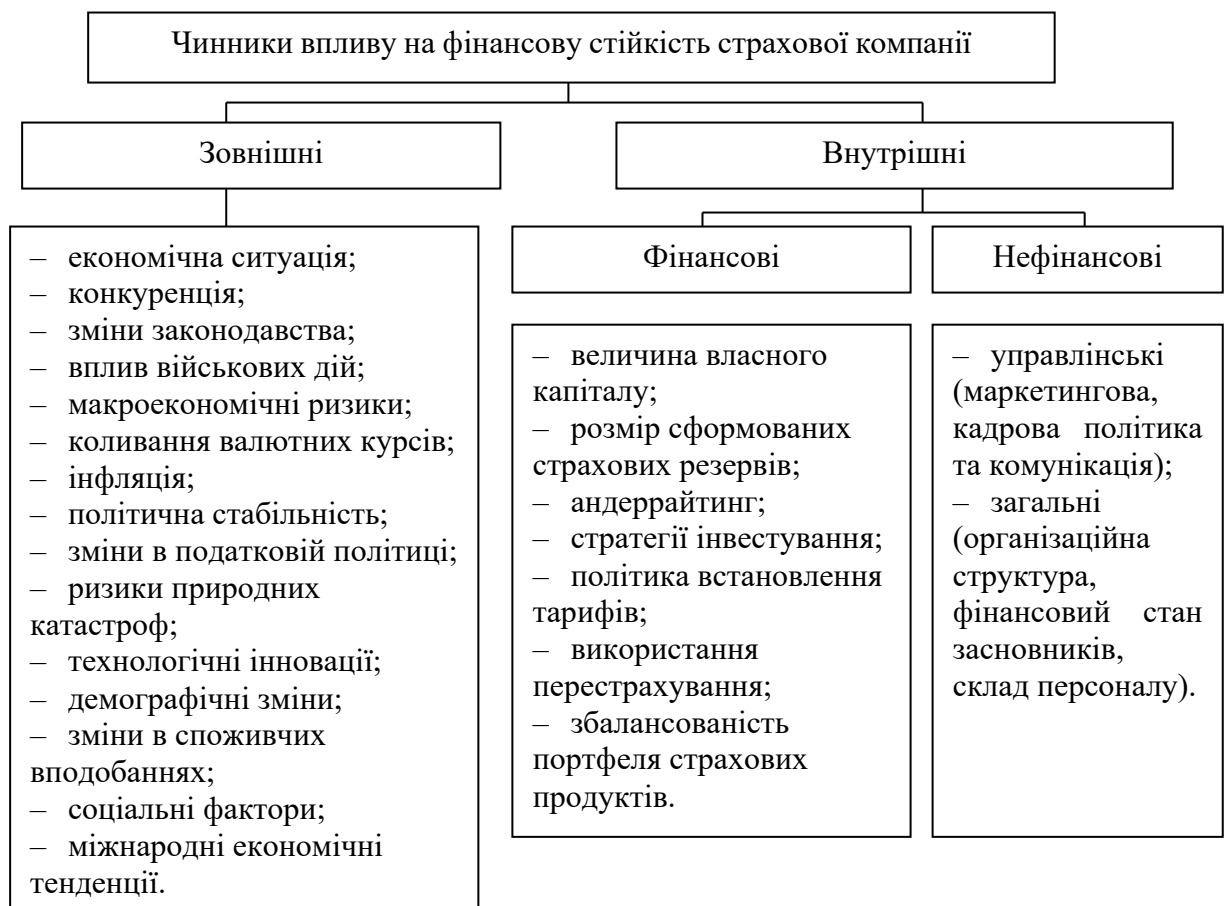

Рис. 1. 2. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість страхової компанії

Джерело: складено автором на основі [34, с. 210]

Зовнішні чинники, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, охоплюють широкий спектр економічних, політичних, соціальних і природних аспектів. Економічна ситуація загалом визначає рівень купівельної спроможності населення та попит на страхові послуги. Конкуренція між страховими компаніями може значно вплинути на ринкові позиції та доходи компанії, змушуючи її оптимізувати стратегії ціноутворення та обслуговування клієнтів. Зміни в законодавстві можуть створювати нові вимоги до діяльності страховиків або змінювати умови, на яких укладаються страхові договори, що безпосередньо позначається на їхньому фінансовому стані.

Військові дії можуть призвести до непередбачених збитків, що загрожують фінансовій стабільності компаній, особливо якщо діяльність страхових організацій охоплює зони конфліктів. Макроекономічні ризики, такі як зміни в темпах економічного зростання чи вартість ресурсів, також можуть мати серйозний вплив на здатність компанії виконувати свої фінансові зобов'язання. Коливання валютних курсів є фактором, що може змінити вартість страхових виплат і призвести до додаткових витрат. Інфляція може призвести до зниження реальної вартості активів компанії та збільшення вартості обслуговування страхових зобов'язань [38, с. 1358].

Політична стабільність важлива для підтримки передбачуваних умов ведення бізнесу, адже політичні ризики можуть створювати нестабільність на ринку. Зміни в податковій політиці можуть впливати на структуру витрат страхової компанії та її прибутковість. Ризики природних катастроф збільшують витрати на компенсацію збитків, що може суттєво позначитися на фінансовій стійкості. Технологічні інновації відкривають нові можливості для страхових компаній у вигляді автоматизації та вдосконалення сервісів, однак вони також можуть бути причиною додаткових витрат на оновлення інфраструктури.

Демографічні зміни, такі як старіння населення, можуть змінювати структуру попиту на страхові послуги, що має вплив на загальні доходи

страховика. Зміни в споживчих вподобаннях визначають, які види страхування будуть користуватися попитом, що також може вплинути на фінансову стійкість. Соціальні фактори, зокрема зміни в рівні освіти та соціальній свідомості, можуть формувати нові потреби у страхових послугах. Міжнародні економічні тенденції впливають на бізнес-середовище, оскільки глобальні процеси, такі як зміни в глобальній торгівлі або фінансових ринках, можуть бути джерелом ризиків чи можливостей для страховиків.

Внутрішні фактори, на відміну від зовнішніх, безпосередньо залежать від ефективності роботи самої страхової компанії і поділяються на фінансові та нефінансові. З них найбільший вплив мають фінансові фактори, одним із яких є розмір власного капіталу страхової компанії. На етапі її становлення, коли ще не накопичені значні страхові резерви, статутний капітал є важливим джерелом для виконання зобов'язань за страховими договорами.

Ключовою складовою фінансової стійкості кожного страховика, а також страхового ринку загалом, є формування страхових резервів. Їх обсяг повинен бути достатнім для того, щоб компанія могла виконати свої зобов'язання, враховуючи особливості виду страхування, термін дії договору та рівномірність розподілу ризиків. Ці резерви безпосередньо пов'язані з величиною страхових тарифів, що робить тарифну політику ще одним важливим фактором, що впливає на фінансову стійкість [36, с. 132].

Страхові резерви є ключовим джерелом покриття майбутніх виплат і водночас забезпечують інвестиційний дохід, що підсилює фінансову стабільність страховика. Вони дозволяють ефективно розподіляти ризики, підтримують платоспроможність компанії та підвищують її конкурентоспроможність.

Важливу роль у забезпеченні стійкості відіграє також перестраховування, яке захищає компанію від великих збитків у разі катастрофічних ризиків. Перестраховування допомагає зменшити рівень відповідальності страхової компанії при роботі з великими ризиками, знижуючи нетто-тариф за конкретними ризиками через розподіл відповідальності з перестраховиком.

Це також дає змогу компанії включати до свого портфеля нові ризики, управляти термінами чинних договорів і досягати збалансованості страхового портфеля. Перестраховування забезпечує додатковий дохід через активне використання інвестиційних ресурсів та розміщення активів страхової компанії у вигляді прав на вимоги до перестраховиків [32, с. 46].

Важливим фактором є також андеррайтерська політика, яка визначає підхід до вибору ризиків і умов страхування. Для забезпечення фінансової стійкості необхідно ретельно оцінювати ризики, пов'язані з укладанням договору, ймовірність настання страхових випадків і максимальний можливий розмір збитків. Лише після цієї оцінки можна приймати обґрунтоване рішення щодо доцільності страхування об'єкта. Відсутність такої оцінки може призвести до неспроможності компанії здійснити страхову виплату, що, у свою чергу, може призвести до втрати фінансової стійкості та банкрутства.

Для забезпечення фінансової стійкості страхової компанії важливим елементом є формування збалансованого страхового портфеля, яке досягається через його диверсифікацію за різними видами страхування, а також з урахуванням часового та просторового аспектів. Збалансований страховий портфель дозволяє ефективно здійснювати відбір та оцінку ризиків, які компанія бере на страхування, а також тих, що вже є в портфелі. Це передбачає аналіз страхових операцій на основі отриманих якісних показників. Крім того, такий портфель сприяє досягненню оптимального балансу між страховими договорами, що завершуються, та новими, які укладаються, забезпечуючи гармонійне співвідношення між доходами страховика та рівнем ризику в портфелі [30].

Ще одним фактором, що суттєво впливає на фінансову стійкість компаній, є їх інвестиційна політика. Наявність тимчасово вільних коштів дозволяє страховикам здійснювати інвестиційні операції, що приносить прибуток, але також вимагає врахування ризиків, пов'язаних з коливаннями на грошових та фінансових ринках. Дії в цій сфері можуть призвести до

значних збитків або навіть втрати частини активів. Для зменшення таких ризиків вітчизняне законодавство визначає обмеження та напрямки для інвестування коштів страхових резервів у активи, що сприяє забезпеченню фінансової стабільності страхової компанії.

Серед внутрішніх нефінансових факторів, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, можна виокремити управлінські та загальні чинники. До управлінських факторів можна віднести маркетингову політику, кадрову політику та комунікаційні стратегії. У конкурентному середовищі вітчизняного страхового ринку ефективність маркетингової політики є важливим аспектом, що визначає здатність компаній зберігати свою конкурентоспроможність. Кадрова політика є важливим складником управлінських факторів, оскільки вона безпосередньо впливає на фінансову стабільність компанії через систему мотивації працівників та підвищення кваліфікації спеціалістів [34, с. 207].

Загальні фактори, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, включають організаційну структуру, фінансовий стан засновників та склад персоналу. Окремо слід зазначити роль організаційної структури компанії. Присутність філій дозволяє страховій компанії бути ближчою до клієнтів і забезпечує ефективніше управління ризиками за рахунок територіальної диверсифікації збитків. Також філії сприяють більш ефективному використанню фінансових ресурсів, оскільки кошти, що знаходяться на рахунках філій, можуть бути включені до загального обігу головної компанії.

Фінансовий стан засновників відображає їхню здатність забезпечити необхідні фінансові ресурси для стабільного функціонування компанії, що впливає на її надійність. Склад персоналу безпосередньо впливає на рівень кваліфікації та мотивації працівників, що є важливим фактором для досягнення фінансової стійкості і конкурентоспроможності компанії.

Аналіз чинників, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, показує, що вона залежить від внутрішніх і зовнішніх факторів. Для

забезпечення фінансової стійкості необхідно враховувати всі ці фактори, зокрема адаптуватися до змін та ефективно управляти ризиками й ресурсами.

1.3. Регуляторне середовище та міжнародний досвід забезпечення фінансової стійкості

Фінансова стійкість страховиків є ключовою умовою стабільного функціонування страхового ринку та захисту інтересів страхувальників. В Україні нормативно-правове забезпечення фінансової стійкості страхових компаній здійснюється на основі законодавства та регуляторних актів, головну роль в якому відіграють Національний банк України (НБУ) та Національна комісія, що здійснювала державне регулювання у сферах ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) до 1 липня 2020 року.

До 1 липня 2020 року регулювання страхового ринку здійснювала Нацкомфінпослуг. Згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій державного регулювання ринків фінансових послуг» від 12 вересня 2019 року, повноваження з регулювання та нагляду за страховими компаніями перейшли до Національного банку України [1].

Після передачі функцій регулювання до Національного банку України у межах фінансової реформи, значну увагу було зосереджено на впровадженні нової моделі регулювання, що відповідає європейським стандартам Solvency II та принципам Міжнародної асоціації органів нагляду за страхуванням (IAIS).

Національним банком України здійснюється формування законодавчої основи для створення платоспроможного, стійкого та конкурентного страхового ринку із належним захистом прав споживачів. З цією метою впроваджується оновлена модель регулювання, яка базується на директивах ЄС, міжнародних принципах IAIS та кращих світових практиках. Її реалізація

відбуватиметься поступово протягом перехідного періоду, встановленого за результатами всебічного аналізу поточного стану страхового ринку [29].

Національний банк України регулює та контролює страховий ринок, забезпечуючи фінансову стійкість його учасників через пруденційні вимоги до платоспроможності, ліквідності та якості активів. Основна увага приділяється наявності достатнього капіталу, диверсифікації інвестицій і належній структурі активів. Ліцензування включає перевірку фінансового стану, репутації власників і відповідності структури компанії вимогам. Після видачі ліцензії здійснюється постійний нагляд через моніторинг, перевірки та заходи впливу у разі порушень.

Основні нормативно-правові акти, що регулюють фінансову стійкість страховиків:

1. Закон України «Про страхування». Цей закон є базовим у сфері страхування та визначає основні принципи страхової діяльності, права та обов'язки страховиків і страхувальників, а також засади державного регулювання страхового ринку [2].

2. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії». Визначає загальні принципи державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні [3].

3. Нормативно-правові акти Національного банку України (раніше - Нацкомфінпослуг), що включають численні положення, інструкції, порядки та інші регуляторні акти, які деталізують вимоги до фінансової стійкості страховиків, зокрема щодо платоспроможності, ліквідності, якості активів, формування технічних резервів, корпоративного управління та управління ризиками.

У країнах Європейського Союзу з часом сформувався структурований та послідовний механізм забезпечення платоспроможності страхових компаній. Він ґрунтується на комплексі заходів, передбачених у спеціалізованих нормативних документах — директивах Ради ЄС. Початок цьому процесу було покладено прийняттям Директиви 73/239/ЄЕС від 24

липня 1973 року (так званої Solvency I), яка врегульовувала питання гармонізації законодавства щодо діяльності в галузі прямого страхування, за винятком страхування життя. Згодом, 5 березня 1979 року, набула чинності Директива 79/267/ЄЕС, яка визначила регуляторні засади у сфері страхування життя, започаткувавши процес уніфікації вимог до платоспроможності на рівні національних органів нагляду в країнах ЄС [6, с. 77].

Зазначені директиви відіграли важливу роль у зменшенні бар'єрів у сфері страхування, що сприяло формуванню спільного страхового ринку серед держав-членів Європейського Союзу. Однак з плином часу виявилось, що чинні загальноєвропейські регуляторні норми не забезпечують належного рівня ефективності. У результаті цього окремі країни ЄС ініціювали власні реформи у сфері страхового регулювання, що порушило єдність правового поля та ускладнило подальше просування до повноцінного інтегрованого страхового ринку в межах Євросоюзу.

Для збереження конкурентоспроможності на фінансовому просторі Європейського Союзу діє Рада ЄС, яка здійснює регуляторну функцію щодо ринків цінних паперів, банківських і страхових послуг. Стрімкий розвиток цих секторів вимагає своєчасного оновлення нормативно-правової бази. У відповідь на виклики ринку Європейський парламент ініціював впровадження процесу Ламфалуссі, який передбачає формування оновленої правової та інституційної системи регулювання сфери фінансових послуг.

У сфері страхування результатом зазначених трансформацій стало впровадження нової системи регулювання — Solvency II, яка прийшла на зміну застарілій моделі Solvency I. Оскільки остання вже не відповідала сучасним викликам, виникла потреба у впровадженні більш гнучкого та комплексного підходу. З моменту ухвалення першої директиви у сфері платоспроможності відбулися суттєві зміни у підходах до ризик-менеджменту, з'явилися більш розвинені системи оцінки ризиків, які й лягли в основу нової нормативної моделі. Таким чином, Європейський Союз

перейшов до сучасної та ефективнішої системи регулювання страхового ринку [46, с. 16].

Світова фінансова криза послужила каталізатором для прискореного впровадження нових стандартів, спрямованих на зміцнення платоспроможності страхових компаній. Ці стандарти включають більш детальні вимоги до оцінки ризиків, посилений контроль та встановлення жорсткіших вимог до розкриття інформації. Європейська комісія в своєму меморандумі від 10 липня 2007 року обґрунтувала необхідність переходу до системи Solvency II, зазначивши, що попередні вимоги до платоспроможності не відповідають сучасним реаліям і не охоплюють низку нових ризиків, що виникли після фінансової кризи [37, с. 56].

В Україні система вимог до платоспроможності страховиків базується на принципах, аналогічних Solvency I. Відповідно до Закону України «Про страхування», для забезпечення платоспроможності страховики повинні виконувати низку вимог. Серед них — наявність сплаченого статутного капіталу, який для компаній, що займаються нестрахуванням майна (non-life), має становити не менше 1 мільйона євро, а для страхування життя (life) — не менше 1,5 мільйона євро за курсом української валюти. Крім того, страховики повинні формувати гарантійний фонд у розмірі не менше 15% від статутного капіталу або не менше 5% від чистого прибутку компанії. Важливим аспектом є створення страхових резервів, достатніх для покриття майбутніх виплат, а також перевищення фактичного запасу платоспроможності над нормативним розрахунковим запасом [29].

Проте, по-перше, ця система виявилася недостатньо ефективною для належної реакції на ризики, з якими стикаються страхові компанії як в Україні, так і в міжнародному контексті. По-друге, порівняння вимог до платоспроможності у більшості розвинених країн свідчить, що їхні стандарти є значно більш жорсткими, ніж українські.

Враховуючи це, впровадження європейських директив матиме значний вплив на компанії з низьким рівнем капіталізації та обмеженим доступом до

фінансових ресурсів. Введення нових вимог в умовах конкуренції може призвести до того, що деякі страховики будуть змушені відмовитися від ведення бізнесу на важливих ринках або від надання популярних страхових продуктів. Це, у свою чергу, може викликати скорочення кількості страхових компаній в Україні.

Згідно з Директивою ЄС Solvency II, мінімальний статутний капітал для страхових компаній, які займаються загальним страхуванням, повинен становити не менше 2,2 млн євро. Для компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя, цей показник має бути не менше 3,2 млн євро. Структура Solvency II в основному відображає вимоги до платоспроможності банків, адаптуючи принципи стандартів Basel II до специфіки страхового сектору.

Цю концепцію можна розглядати як у вертикальному, так і в горизонтальному аспектах. У вертикальному вимірі система базується на трьох основних стовпах (Pillars), кожен з яких має своє значення для забезпечення платоспроможності та управління ризиками [23]. У горизонтальному вимірі концепція включає елементи адаптації загальної структури в рамках процесу Ламфалуссі, який передбачає гнучке та поступове впровадження стандартів у фінансовому секторі, зокрема в сфері страхування (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Структура вимог платоспроможності відповідно до Solvency II

Джерело: складено автором на основі [13]

Перший стовп системи Solvency II встановлює дві ключові вимоги до капіталу страховиків: вимогу щодо платоспроможності (фактичної маржі платоспроможності) — SCR (Solvency Capital Requirement), та вимогу щодо мінімального капіталу (нормативної маржі платоспроможності) — MCR (Minimum Capital Requirement). Цей стовп орієнтований на кількісні показники, які регулюють розрахунок технічних резервів та платоспроможності. Платоспроможність (SCR) можна визначити за допомогою стандартної формули, запропонованої регулятором, або ж за допомогою внутрішньої моделі, розробленої страховою компанією та схваленої відповідними органами.

SCR (Solvency Capital Requirement) — це рівень капіталу, необхідний страховій компанії для покриття значних непередбачених збитків протягом наступних 12 місяців з ймовірністю не менше 99,5%, згідно з Директивою 2009/138/ЄС. Це означає, що ймовірність перевищення суми збитку, яка перевищує необхідний для покриття ризиків капітал, становить лише 0,5%. В математичному вираженні, цей показник відповідає 99,5% перцентилу (VaR 99,5%) розподілу ймовірностей загальних збитків за страховим портфелем. Економічно це означає збиток, що може виникнути один раз на двісті років. Такий рівень платоспроможності є обов'язковим для страховиків відповідно до Директиви 2009/138/ЄС [23].

Згідно з принципами Solvency II, показники капіталу, які визначаються як SCR (Solvency Capital Requirement), розраховуються для кожної лінії страхового бізнесу з урахуванням індивідуальних внутрішніх моделей ризику, розроблених страховою компанією відповідно до її портфеля. Результати цих розрахунків потім інтегруються в загальний показник необхідного капіталу для підтримки платоспроможності компанії (SCR). Такий підхід дозволяє компаніям точно оцінювати капітальні потреби з урахуванням специфічних ризиків, пов'язаних із кожним видом їх діяльності.

Стандартна модель, розроблена регулятором, є обов'язковою для всіх страхових компаній, що працюють на території ЄС. Однак компанії, які

можуть продемонструвати, що їх внутрішні моделі є точнішими та ефективнішими, мають право використовувати їх замість стандартної. Такий підхід має значну перевагу, оскільки дозволяє кожній компанії адаптувати модель до своїх специфічних потреб і умов діяльності, враховуючи, наприклад, особливості тарифної політики та структуру страхового портфеля. Це дає змогу забезпечити точніший розрахунок необхідного капіталу і, як наслідок, кращу фінансову стійкість компанії [35, с. 193].

У США страхування регулюється на рівні штатів, хоча Національна асоціація страхових комісарів (NAIC) розробляє модельні закони і стандарти для уніфікації практик. Важливим елементом є система Risk-Based Capital (RBC), запроваджена NAIC у 1992 році. Вона оцінює фінансову стійкість страховиків залежно від їх ризиків. RBC вимагає, щоб компанії підтримували обсяг капіталу, який відповідає рівню інвестиційних, страхових і операційних ризиків, що дозволяє краще захищати їх від фінансових втрат [21, с. 118].

Система RBC визначає рівні капіталу, що відповідають різним ступеням фінансової стійкості страховика. Мінімальний рівень є критичним — його недотримання тягне за собою жорсткий нагляд і регуляторні дії. Вищі рівні капіталу означають більшу стійкість і менший ризик банкрутства. Крім того, система передбачає регулярну звітність і моніторинг, що дає змогу регуляторам контролювати фінансовий стан компаній і своєчасно реагувати на ризики.

Американський підхід також передбачає використання стрес-тестування, що дозволяє визначити, як страхова компанія зможе реагувати на раптові зміни економічної ситуації або ринкових умов. Це тестування є важливим інструментом для виявлення вразливих точок у фінансовій стратегії компанії та прийняття необхідних заходів для їх усунення. Загалом, система Risk-Based Capital у США орієнтована на створення адаптивної і гнучкої моделі, здатної реагувати на різноманітні фінансові ризики, що

дозволяє підтримувати високу рівновагу і стабільність у фінансовій діяльності страхових компаній [11, с. 37].

Отже, забезпечення фінансової стійкості страхових компаній є важливим елементом для підтримання стабільності страхового ринку та захисту прав споживачів. Українська система регулювання, зокрема після передачі функцій нагляду до Національного банку України, орієнтована на впровадження європейських стандартів, таких як Solvency II, для підвищення ефективності регулювання та забезпечення надійності страховиків. Цей процес включає поступову адаптацію вимог до платоспроможності та створення пруденційних вимог, що відповідають міжнародним стандартам.

Міжнародний досвід, зокрема у країнах Європейського Союзу та США, демонструє різноманітні підходи до регулювання страхового ринку, де основними принципами є оцінка ризиків та встановлення мінімальних вимог до капіталу.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи було досліджено теоретичні основи фінансової стійкості страхової компанії, що є ключовим аспектом для її ефективної діяльності та сталого розвитку на ринку страхових послуг:

1. Розгляд фінансової стійкості страхової компанії дозволяє зробити висновок, що ця характеристика є основою для забезпечення стабільного функціонування організації в умовах економічних коливань і зовнішніх ризиків. Фінансова стійкість включає не лише здатність своєчасно виконувати зобов'язання, а й ефективне управління фінансовими ресурсами, забезпечення ліквідності та створення резервів для покриття виплат.

2. Визначено, що фінансова стійкість страхової компанії є результатом взаємодії численних чинників, які умовно можна поділити на внутрішні та зовнішні. Зовнішні фактори охоплюють економічні, політичні, соціальні, природні й технологічні аспекти, які безпосередньо формують умови для

діяльності компанії. До них належать, зокрема, макроекономічні умови, конкуренція на ринку, законодавчі зміни, а також непередбачувані події, як-от природні катастрофи чи військові конфлікти. Внутрішні чинники, зокрема розмір капіталу, формування та управління страховими резервами, а також ефективна андеррайтерська політика та диверсифікація ризиків, є основою для забезпечення платоспроможності та стабільності компанії.

3. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній є важливим для стабільності ринку та захисту інтересів страхувальників. В Україні після передачі функцій регулювання до Національного банку України впроваджуються європейські стандарти, зокрема Solvency II, для підвищення ефективності нагляду та створення пруденційних вимог. Міжнародний досвід, зокрема в ЄС та США, демонструє різні підходи: у ЄС застосовується комплексна модель Solvency II, орієнтована на оцінку ризиків та вимоги до капіталу, а в США — система Risk-Based Capital, яка дозволяє більш гнучко реагувати на ризики. Впровадження європейських стандартів в Україні дозволить підвищити надійність та стабільність страхових компаній.

Таким чином, теоретичні основи фінансової стійкості страхової компанії, розглянуті в цьому розділі, складають базу для подальшого аналізу її фінансового стану та розробки рекомендацій щодо удосконалення її діяльності в умовах ринкової конкуренції та економічної нестабільності.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «СК «ARX»» У КОНТЕКСТІ
СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

2.1. Сучасний стан страхового ринку України

Страховий ринок є невід’ємною складовою економічної системи та фінансового середовища держави. Страхування виступає одним із найефективніших інструментів мінімізації потенційних фінансових втрат у разі настання непередбачуваних подій. З огляду на стрімкий розвиток науково-технічних технологій, ускладнення екологічної ситуації та динамічні політичні зміни, рівень ризиків для суспільства невпинно зростає. Надійне функціонування страхового ринку створює базу для фінансового захисту державних інституцій, бізнес-структур і громадян, що, у свою чергу, сприяє зміцненню економічної стабільності та підтриманню соціальної рівноваги [19, с. 46].

Протягом останніх років в Україні спостерігається зниження кількості страхових установ як у сегменті ризикового страхування, так і в напрямі страхування життя (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кількість страхових компаній в Україні протягом 2021 - 2024 років

Період	Всього страхових компаній	Кількість страхових компаній		Абсолютне відхилення відносно попереднього року	Відносне відхилення відносно попереднього року
		Non-life	Life		
2021 рік	156	143	13	X	X
2022 рік	128	116	12	-28	-17,9
2023 рік	101	89	12	-22	-21,1
2024 рік	65	55	10	-36	-35,6

Джерело: складено автором на основі [24]

На рис. 2.1 показана динаміка зміни кількості страхових компаній в Україні за період 2021-2024 років.

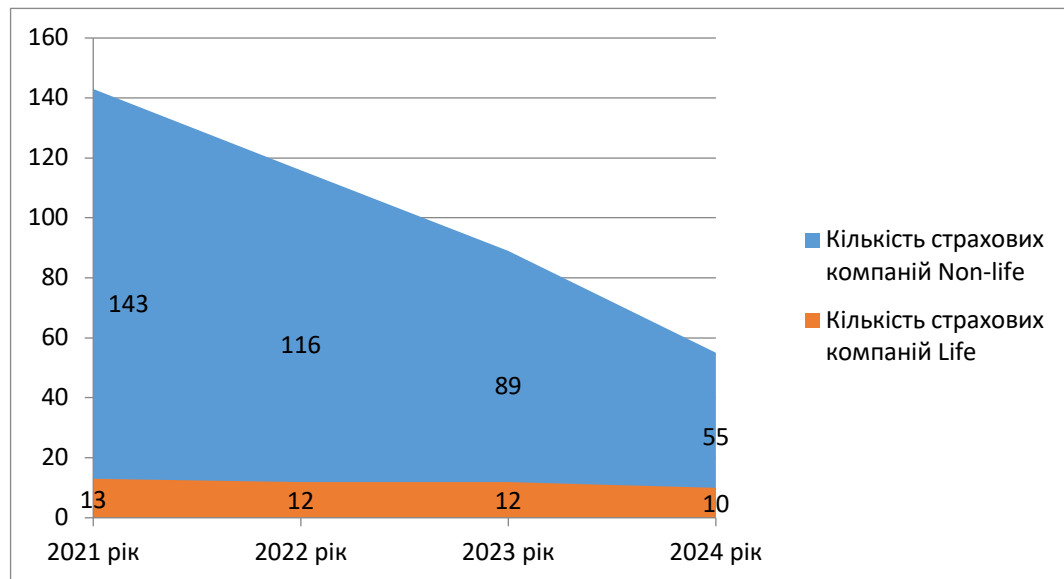

Рис. 2.1. Динаміка кількості страхових компаній в Україні протягом 2021-2024 років

Джерело: складено автором за даними [24]

Аналіз даних таблиці свідчить про стійку тенденцію до щорічного скорочення кількості страхових компаній. Так, станом на 2024 рік у реєстрі Національного банку України (НБУ) перебували 65 страхових установ, із яких 55 спеціалізувалися на ризиковому страхуванні, а 10 — на страхуванні життя. Протягом 2023 року кількість страховиків зменшилася на 36 компаній. Такий процес є наслідком системних реформ, започаткованих ще у 2020 році [24]. Адже з 1 липня 2020 року функції регулювання та нагляду за страховим ринком перейшли до Національного банку після ліквідації Нацкомфінпослуг. У результаті впровадження НБУ нових принципів контролю, з ринку були усунені фінансово нестабільні та недобросовісні компанії. Значний вплив на діяльність страховиків мала пандемія COVID-19, яка стала додатковим викликом, залишивши на ринку лише тих учасників, які змогли оперативно адаптуватися до нових умов.

Повномасштабна війна також внесла істотні корективи — чимало компаній змушені були припинити діяльність через фізичне знищення майна, руйнування офісів або неможливість виконувати зобов'язання перед клієнтами [14]. Загальне скорочення кількості страховиків на 35,6 % протягом 2023 року пояснюється не лише воєнними діями, але й введенням нових нормативів платоспроможності, які сприяли очищенню ринку від ненадійних компаній. Частина страховиків залишила ринок добровільно, інші втратили можливість продовжувати діяльність через непрозору структуру власності, невиконання регуляторних вимог або внаслідок анулювання ліцензій. Переважна більшість компаній була виключена з ринку саме через порушення нормативних вимог НБУ.

Для аналізу страхового ринку України необхідно розглянути низку ключових факторів. Одним із важливих аспектів є дослідження обсягів страхових премій, що можуть зазнавати суттєвих коливань під впливом економічних потрясінь, зокрема спричинених військовими діями. Аналіз страхового портфеля дає змогу визначити найбільш затребувані та стійкі види страхування. У табл. 2.2 подано основні результати діяльності страхових компаній в Україні.

Таблиця 2.2

Основні показники діяльності страхових компаній України протягом 2021–2024 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Обсяг активів, млн. грн	63622	70338	73374	72800
Валові страхові премії, млн. грн	49708	39616	47014,7	53078,9
Валові страхові виплати, млн. грн	17958	13001	12027	20860
Середній рівень валових виплат, %	33	36	35,8	39,3

Джерело: складено автором за даними [27]

Ключовими індикаторами, що характеризують операційну ефективність страховиків, виступають обсяги отриманих валових страхових

премій і суми здійснених страхових виплат. Зміни в цих показниках наочно представлені на рис. 2.2.

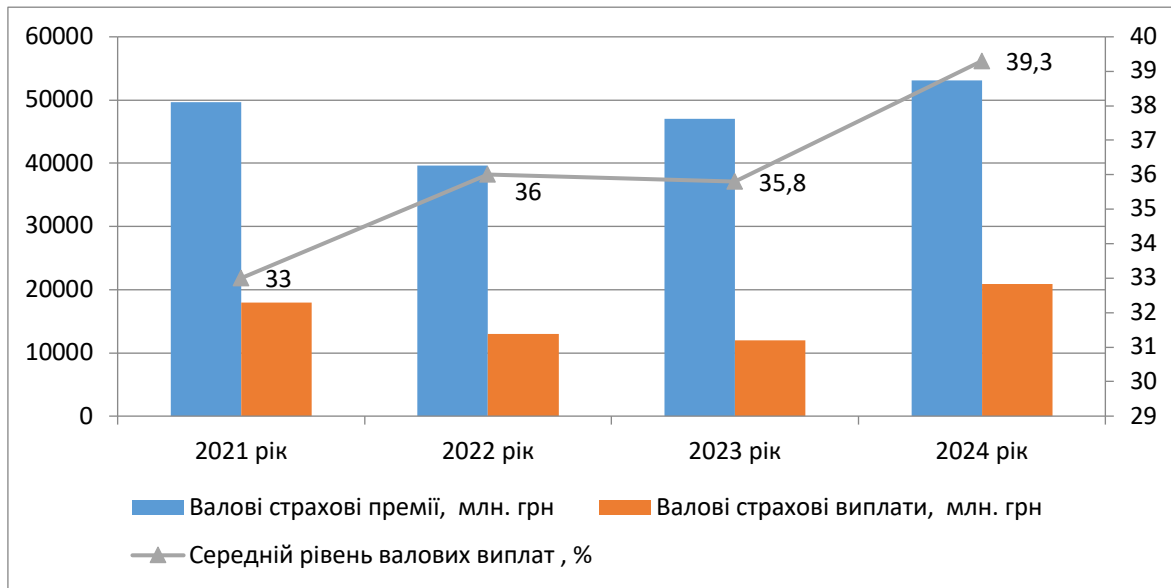

Рис. 2.2. Динаміка валових страхових премій та виплат протягом 2021-2024 років

Джерело: складено автором за даними [27]

Представлена динаміка свідчить про нестабільний, але загалом позитивний розвиток основних показників діяльності страхових компаній України впродовж 2021–2024 років. Зокрема, обсяг активів страхових компаній демонстрував поступове зростання у 2021–2023 роках — з 63,6 млрд грн до 73,4 млрд грн, що свідчить про стабілізацію фінансового стану страховиків. Проте у 2024 році активи дещо знизились до 72,8 млрд грн, що ймовірно зумовлено економічною нестабільністю, зокрема впливом воєнних дій.

Обсяг валових страхових премій за аналізований період зазнав коливань. У 2022 році спостерігалось їх суттєве скорочення на 10,1 млрд грн (або приблизно на 20%) порівняно з 2021 роком, що стало прямим наслідком початку повномасштабної війни. Станом на 2023 рік ринок почав відновлюватися: премії зросли до 47 млрд грн, а у 2024 році досягли 53,1

млрд грн, що перевищує довоєнний рівень, що вказує на поступову адаптацію як страхувальників, так і страховиків до нових умов.

Динаміка та структура валових страхових премій є важливим показником для аналізу стану та розвитку страхового ринку країни. Табл. 2.3 ілюструє зміни у цих показниках за основними видами страхування в Україні в період 2021–2024 років.

Таблиця 2.3

Динаміка та структура валових страхових премій за основними видами страхування в Україні у 2021–2024 роках

Вид страхування	2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
ОСЦПВВНТЗ	6904,2	13,7	6848,5	14,7	8541,8	18,2	10591,7	20,0
Зелена картка	1770,2	3,4	3978,3	8,5	4988,6	10,6	5525,2	10,4
КАСКО	10634,4	20,7	8433,1	18,1	10869,4	23,1	13324,4	25,1
ДМС (медичне страхування)	7512,3	14,9	5751,4	12,4	6263,8	13,3	8848,1	16,6
Інші види страхування	22886,9	44,4	14650,5	31,5	16351,1	34,8	14789,5	27,9
Всього валових премій	51507,9	100	39661,8	100	46963,7	100	53078,9	100

Джерело: складено автором за даними [27]

Аналіз динаміки та структури валових страхових премій за основними видами страхування в Україні протягом 2021–2024 років показує стабільну домінуючу роль транспортного та особистого страхування у формуванні структури ризикових премій. Зокрема, ці види страхування (КАСКО, ОСЦПВ, Зелена картка, ДМС) складають понад 80% валових премій, при цьому КАСКО є найбільшим сегментом (28%). У той же час, ці ж види страхування забезпечують 92% виплат з ризикового страхування. Таким чином, можна зробити висновок, що основними драйверами ринку страхових послуг залишаються транспортне та особисте страхування, що підтверджує стійкий попит на ці послуги та важливість їх для економіки страхування в

Україні. Динаміка валових страхових премій основних класів страхування представлена на рис. 2.3.

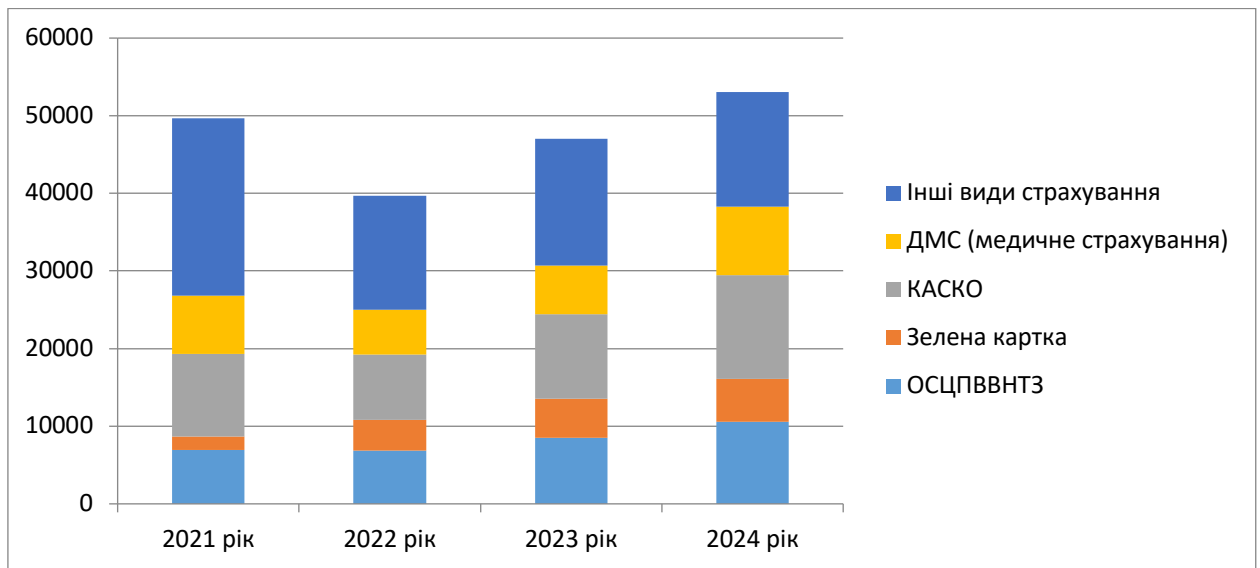

Рис. 2. 3. Динаміка валових страхових премій основних класів страхування, млн грн

Джерело: складено автором за даними [27]

Попри складну економічну ситуацію, страховики продовжували дотримуватись своїх зобов'язань перед клієнтами та здійснювали страхові виплати. Водночас у 2022–2023 роках відбулося зниження рівня страхових виплат, зокрема з 17,96 млрд грн у 2021 році до 12,0 млрд грн у 2023 році, що було зумовлено низкою факторів: пошкодженням чи втратою майна страхових компаній, масштабною міграцією населення за кордон та загальним погіршенням економічних умов. Крім того, на той час більшість страхових продуктів не передбачала покриття воєнних ризиків, а врегулювання страхових випадків було ускладнене через нестабільну ситуацію в країні.

Водночас у 2024 році страхові виплати в Україні досягли 20,4 млрд грн, що свідчить про значне зростання компенсацій за страхові випадки. Серед них 1,4 млрд припадає на страхування життя, а основну частину, 19 млрд,

становлять виплати з ризикового страхування, що включає транспортне (КАСКО), ОСЦПВ, медичне страхування та інші види ризиків.

Середній рівень страхових виплат за період коливався в межах 33–39,3%. Зростання цього показника у 2024 році свідчить про підвищення відповідальності страховиків перед клієнтами, однак він усе ще залишається нижчим за міжнародний орієнтир у 50%. Це збільшення пов'язане з кількома факторами. В першу чергу, на нього вплинули інфляційні процеси, що призвели до зростання вартості страхових подій та відповідних виплат. Окрім того, девальвація гривні мала важливе значення, оскільки знецінення національної валюти збільшило витрати на виплати за міжнародними страховими випадками та за послугами, що надаються в іноземній валюті.

Таким чином, зростання страхових виплат є відображенням економічних реалій та змін в умовах інфляції й девальвації, що вимагає від страховиків коригування стратегій і поліпшення їх фінансової стійкості.

Страховий ринок України протягом останніх років функціонує в умовах значної економічної невизначеності, високого рівня конкуренції та активного державного регулювання. Ці фактори тісно переплітаються, визначаючи основні тенденції та проблеми галузі. Попри загальну складну ситуацію, окремі види страхування демонструють зростання, зокрема ОСЦПВ та ДМС, а також помітне зростання КАСКО у 2022-2024 роках. Національний банк України як регулятор страхового ринку здійснює активну діяльність, спрямовану на підвищення його прозорості та стабільності, важливим кроком у цьому напрямку є введення нового Закону України "Про страхування" у 2024 році. Спостерігаються зміни в структурі ринку, зокрема значне скорочення кількості страхових компаній протягом 2021-2024 років, що може свідчити про консолідацію ринку. Попри це, конкуренція на ринку залишається значною, особливо в найбільш привабливих сегментах [20, с. 84].

Проте на страховому ринку зберігається низка проблем. Економічна невизначеність та нестабільність, спричинені війною, інфляцією та

девальвацією національної валюти, негативно впливають на попит на страхові послуги. Тривала історія проблем у галузі призвела до низького рівня довіри з боку населення та бізнесу. Недостатній рівень капіталізації окремих страхових компаній обмежує їхній розвиток та конкурентоздатність. Існують нарікання на часткову неврегульованість окремих страхових випадків та питання ефективності контролю за діяльністю страховиків. Значна частина населення та суб'єктів господарювання не усвідомлює важливість страхування, що призводить до низького рівня проникнення страхових послуг. Обмежені можливості для вигідного інвестування страхових резервів ускладнюють фінансове управління компаній [19, с. 45].

Початок повномасштабної війни у 2022 році значно поглибив існуючі проблеми та створив нові виклики, такі як зростання ризиків, зниження платоспроможності потенційних страхувальників та логістичні труднощі. Для подолання цих проблем та забезпечення сталого розвитку страхового ринку фахівці вважають важливими стандартизацію ліцензійної діяльності, структурування власності страхових компаній, перепрофілювання систем управління ризиками, трансформацію капіталу та оцінки активів, посилення прозорості ринку та вдосконалення регуляторного середовища. Подолання існуючих викликів та реалізація запропонованих напрямів розвитку є важливими для забезпечення стабільності, ефективності та здатності страхового ринку виконувати свою ключову функцію захисту майнових та фінансових інтересів громадян та бізнесу в Україні.

2.2. Оцінка ключових показників та структури діяльності АТ «СК «ARX»»

Компанія «ARX» є однією з провідних страховиків на українському ринку, яка сформувалася у сучасному вигляді в результаті численних злиттів та змін власників. Її історія бере початок ще у 1994 році, коли була заснована компанія «Веско», що спеціалізувалась на класичних видах майнового

страхування, страхуванні автотранспорту, вантажів, багажу, а також обслуговувала корпоративний сегмент і банки. Згодом, у 2001 році, до ринку приєдналася компанія «Український страховий Альянс», яка займалася ризиковим страхуванням і активно співпрацювала з АКІБ «Укрсиббанк».

У 2007 році на український страховий ринок вийшла французька страхова група АХА, яка придбала обидві компанії — «Веско» та «Український страховий Альянс». Це злиття стало основою для створення компанії «АХА Страхування». Через кілька років, у 2013-му, було засновано також компанію «АХА Страхування Життя» [28].

Новий етап розвитку розпочався у 2018 році, коли французька АХА ухвалила рішення вийти з українського ринку. Контроль над компанією перейшов до одного з найбільших канадських інвестиційно-страхових холдингів — Fairfax Financial Holding. У 2019 році компанія провела ребрендинг і з того часу продовжує діяльність під брендом «ARX».

На початку 2020-х років ARX стабільно входила до числа лідерів українського страхового ринку. Компанія активно розвиває напрям страхування автотранспорту, зокрема КАСКО та ОСЦПВ. Крім того, із початком повномасштабної війни компанія впровадила нові страхові продукти, пов'язані з покриттям воєнних ризиків, демонструючи гнучкість та адаптивність до нових реалій [28].

Завдяки широкій мережі обслуговування, професійному підходу та підтримці міжнародного інвестора, ARX зберігає сильні позиції на ринку ризикового страхування в Україні. Головним напрямом діяльності компанії є надання страхових послуг на всій території України. страхова діяльність здійснюється відповідно до ліцензій, які видані Національною комісією з регулювання ринків фінансових послуг. Компанія володіє 25 чинними ліцензіями, що дозволяють їй надавати послуги як у сфері обов'язкового, так і добровільного страхування.

АТ «СК “ARX”» пропонує широкий спектр страхових послуг як для фізичних осіб, так і для бізнесу, охоплюючи різні сфери життєдіяльності та

діяльності підприємств. Компанія надає як традиційні види страхування, так і спеціалізовані послуги для захисту від різноманітних ризиків. У табл. 2.4 представлені основні види страхування, які доступні клієнтам компанії.

Таблиця 2. 4

Види страхування, що надає АТ «СК «ARX»»

Для фізичних осіб	Для бізнесу
Автоцивілка (ОСЦПВ) — обов'язкове страхування відповідальності водіїв перед третіми особами.	Автострахування для бізнесу — страхування корпоративного автопарку від пошкоджень, викрадення та відповідальності.
Зелена картка — міжнародне автострахування для поїздки за кордон.	Страхування майна для бізнесу — захист комерційної нерухомості, техніки, обладнання.
КАСКО — добровільне страхування автомобіля від усіх видів ризиків.	Страхування сільськогосподарських культур — компенсація втрат урожаю внаслідок природних факторів.
Автоконсьерж — сервіс допомоги водіям у непередбачуваних ситуаціях.	Страхування сільськогосподарських тварин — захист від втрат через хвороби, нещасні випадки.
Туристичне страхування — медична та інша підтримка під час закордонних поїздки.	Страхування будівельно-монтажних ризиків — покриття збитків під час будівництва та ремонтних робіт.
Медичне страхування — фінансова підтримка при зверненні до медичних закладів.	Страхування залізничного транспорту — захист вантажів та обладнання, що перевозяться залізницею.
Страхування життя та від нещасних випадків — фінансовий захист у разі смерті або травм.	Відповідальність при перевезенні небезпечних вантажів — покриття ризиків при транспортуванні небезпечних речовин.
Страхування майна — захист житла, техніки та іншого особистого майна.	Страхування вантажів — компенсація збитків під час транспортування товарів.
Відповідальність власників зброї — захист у випадках нанесення шкоди третім особам.	Загальноцивільна відповідальність — страхування відповідальності компаній перед третіми особами.
Інвестиційне страхування — поєднання накопичення капіталу з фінансовим захистом.	Корпоративне страхування — комплексне страхування персоналу, майна та відповідальності компанії.

Джерело: складено автором за даними [28]

Види страхування, що надаються АТ «СК «ARX»», забезпечують комплексний підхід до захисту як фізичних осіб, так і бізнесу. Компанія пропонує різноманітні продукти, орієнтуючись на специфічні потреби клієнтів, що дозволяє задовольнити вимоги як для особистого, так і для корпоративного страхування. Такий асортимент послуг сприяє надійному

захисту від різноманітних ризиків та забезпеченню фінансової стабільності клієнтів у разі непередбачуваних ситуацій.

Ринкові досягнення АТ «СК «ARX»» свідчать про стабільну позицію компанії на страховому ринку України та її високу конкурентоспроможність. Компанія заслужено отримала визнання за чесність і прозорість у своїй діяльності, що підтверджено не лише численними нагородами, а й офіційними рейтингами. У 2023 році ARX та ARX life стали переможцями рейтингу «Репутаційні АКТИВісти» у страховій галузі, демонструючи найкращі результати в системі репутаційного менеджменту в умовах війни. Також компанія була визнана Національним банком України однією з перших, що продовжила працювати на ринку, забезпечуючи надійність та прозорість для клієнтів [28].

Досягнення компанії включають першість у сегменті КАСКО протягом 15 років за даними професійних рейтингів, а також постійну присутність у ТОП-3 за надійністю, виплатами, чистими преміями та активами. Окрім того, ARX вирізняється найкращим клієнтським сервісом, що було відзначено на конкурсі FinAwards 2023, а також єдиністю у наданні сервісу зворотного зв'язку для клієнтів ТCF. Ці досягнення підкреслюють високу репутацію та лідерство компанії в українському страховому секторі. Для аналізу ефективності діяльності АТ «СК «ARX»» за 2022-2024 роки представлені ключові показники, що відображають фінансовий стан компанії (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Динаміка показників, що характеризують ефективність діяльності
страхової компанії АТ СК «ARX» в 2022-2024 роках**

№	Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
					Абсол. (+,-)	Темп прир., %	Абсол. (+,-)	Темп прир., %
1	Чисті страхові премії, тис. грн	3054570	3352601	4010021	298031	9,76	657420	19,61

Продовження табл. 2.5

2	Страхові виплати, тис. грн	1029275	1382682	1710 050	353407	34,34	327368	23,68
3	Рівень страхових виплат, %	33,70	41,24	42,64	8	22,39	1,4	3,40
4	Активи, тис. грн	4818634	4435233	5220123	-383 401	-7,96	784890	17,70
5	Страхові резерви, тис. грн	1730752	1956623	-	225 871	13,05	- 1956623	-100,0
6	Власний капітал, тис. грн	1733117	2180500	2633335	447 383	25,81	452835	20,77
7	Чистий прибуток, тис. грн	537 378	447 383	452 835	-89 995	-16,75	5 452	1,22

Джерело: складено автором за даними [33]

Аналіз показників ефективності діяльності АТ СК «ARX» у 2022-2024 роках показує, що компанія демонструє позитивні тенденції у більшості ключових фінансових аспектів. Динаміка чистих страхових премій та страхових виплат АТ «СК «ARX»» представлена на рис. 2.4.

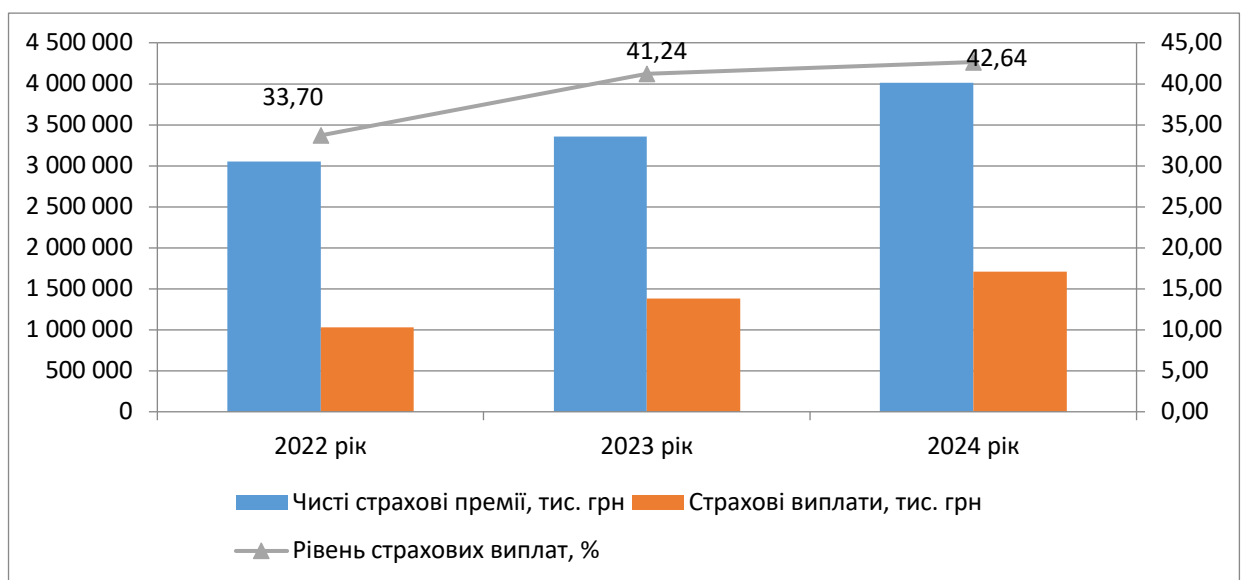

Рис 2.4. Динаміка чистих страхових премій та страхових виплат АТ «СК «ARX»» протягом 2022-2024 років

Джерело: складено автором за даними [33]

Чисті страхові премії зростали на 9,76% у 2023 році та 19,61% у 2024 році, що свідчить про успішне залучення клієнтів і розширення послуг. Водночас страхові виплати значно зросли — на 34,34% у 2023 та 23,68% у 2024, що може вказувати на збільшення кількості страхових випадків або зміну умов покриття. Рівень виплат піднявся з 33,7% у 2022 до 42,64% у 2024 році, що відображає зростання витрат на покриття ризиків. Активи компанії в 2024 році збільшилися на 17,7%, відновлюючи позиції після падіння в 2023 році. Відсутність страхових резервів у 2024 році свідчить про зміни в їх управлінні. Власний капітал стабільно зростає — на 25,81% у 2023 і 20,77% у 2024, що підтверджує зміцнення фінансової бази компанії.

Незважаючи на скорочення чистого прибутку в 2023 році на 16,75%, у 2024 році він знову зріс на 1,22%, що може вказувати на коливання у витратах на страхові виплати та операційних витратах, що відображається на прибутковості (рис. 2.5).

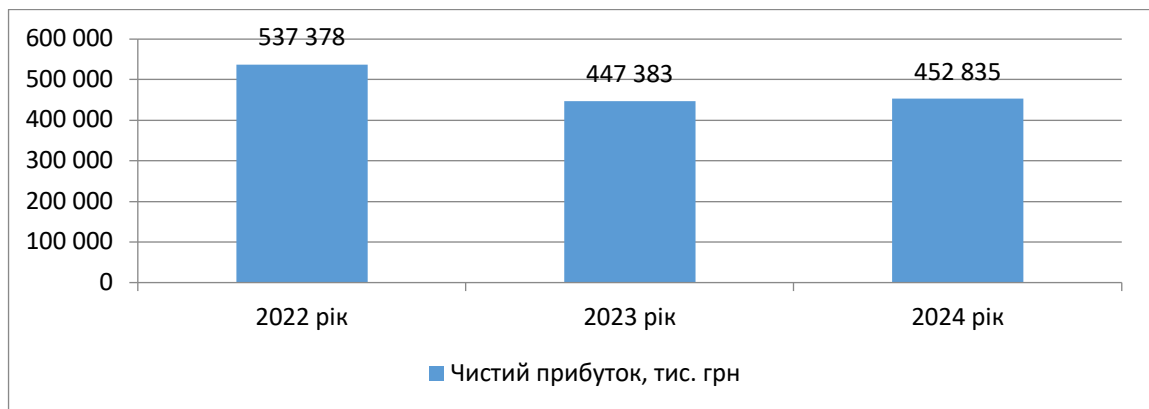

Рис 2.5. Динаміка чистого прибутку АТ «СК «ARX» за 2022-2024 роки
Джерело: складено автором за даними [33]

Загалом, АТ СК «ARX» демонструє стабільне зростання чистих страхових премій та власного капіталу, проте важливо звернути увагу на підвищення рівня страхових виплат і оптимізацію витрат для підтримки високої прибутковості.

Ліквідність страхової компанії оцінюється через аналіз фінансових показників, які дозволяють порівняти вартість поточних активів з різним

рівнем ліквідності з обсягом поточних зобов'язань. Аналіз показників ліквідності АТ «СК «ARX»» протягом 2022-2024 років проведемо за даними фінансової звітності, які знаходяться в Додатках В-Д в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз показників ліквідності АТ «СК «ARX»» протягом 2022-2024 років

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Темп приросту,%	
				2023/2022	2024/2023
Коефіцієнт страхової автономії	0,35	0,49	0,50	40,00	2,04
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності)	3,54	8,53	1,15	140,96	-86,52
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	5,71	12,08	1,51	111,56	-87,50
Рентабельність активів, %	11,15	10,09	8,67	-9,51	-14,07

Джерело: складено автором за даними [33]

Динаміка змін коефіцієнтів ліквідності АТ «СК «ARX»» протягом 2022-2024 років представлена на рис. 2.6.

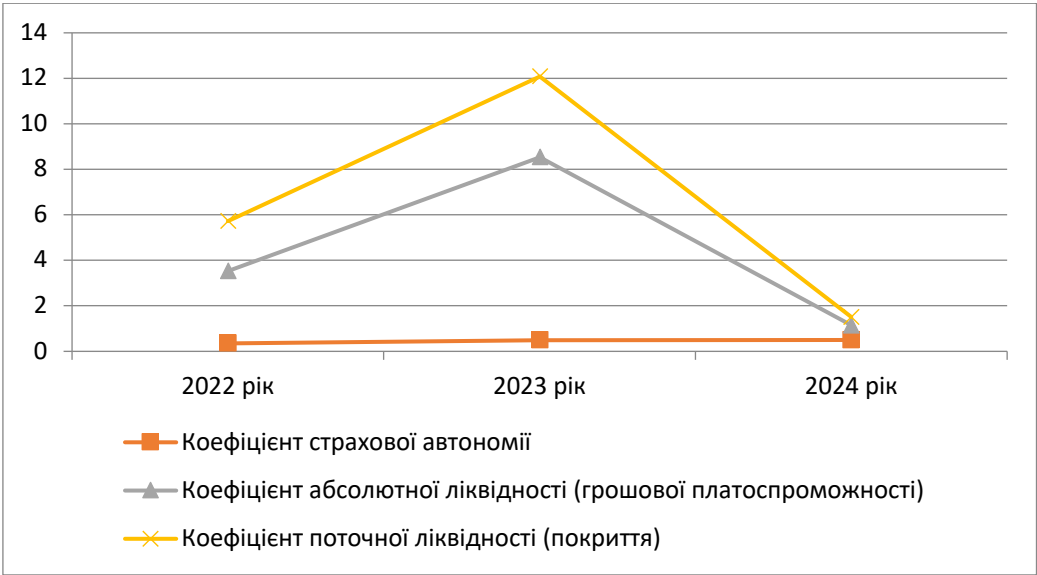

Рис. 2.6. Динаміка змін коефіцієнтів ліквідності АТ «СК «ARX»» протягом 2022-2024 років

Джерело: складено автором за даними [33]

Коефіцієнт страхової автономії зріс з 0,35 у 2022 до 0,50 у 2024 році, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості компанії і зростання власних ресурсів. Однак коефіцієнт абсолютної ліквідності впав з 8,53 у 2023 до 1,15 у 2024 році, що свідчить про значне погіршення здатності швидко покривати короткострокові зобов'язання. Аналогічно, коефіцієнт поточної ліквідності знизився з 12,08 до 1,51, що вказує на критичне погіршення платоспроможності і потребує термінового перегляду фінансової структури.

Таким чином, хоча коефіцієнт страхової автономії покращився, що є позитивним сигналом, значне зниження коефіцієнтів ліквідності вказує на потенційні проблеми з платоспроможністю та поточною ліквідністю компанії, що потребує уваги та вдосконалення фінансової стратегії для забезпечення належного рівня ліквідності.

АТ «СК «ARX»» суворо дотримується зовнішніх вимог до капіталу, визначених нормативними актами. Основні вимоги стосуються мінімального розміру статутного капіталу та різних нормативів платоспроможності, які регулюють діяльність страхової компанії.

Згідно з нормами Закону України «Про страхування» №85/96-вр від 7 березня 1996 року, зі змінами та доповненнями, мінімальний розмір статутного капіталу для страховиків, які займаються видами страхування, окрім страхування життя, має становити еквівалент 1 000 тисяч євро за офіційним обмінним курсом на момент подання заявки на ліцензію [2].

Відповідно до розпорядження Національної комісії з регулювання фінансових послуг № 4934 від 22 листопада 2005 року, для здобуття статусу фінансової установи, яка планує здійснювати страхування, необхідно сформувати статутний капітал у сумі, еквівалентній 1 000 тисячам євро за обмінним курсом на день подачі заяви.

Варто зазначити, що з 1 січня 2024 року набирає чинності новий Закон України «Про страхування» № 1909-IX від 18 листопада 2021 року, який передбачає диференційований підхід до мінімального розміру статутного капіталу для страховиків. Для компаній, що займаються іншими видами

страхування, ніж страхування життя, мінімальний капітал становитиме 32 мільйони гривень, а для страховиків, що займаються страхуванням життя, а також для компаній з ліцензією на відповідальність, кредити, поруки та перестрахування — 48 мільйонів гривень.

Станом на 31 грудня 2024 року та 31 грудня 2023 року, компанія «ARX» повністю виконувала вимоги щодо мінімального статутного капіталу, підтверджуючи свою відповідність вимогам чинного законодавства та готовність до подальших змін у регулюванні страхового ринку [28].

Загалом, компанія АТ «СК “ARX”» АТ «СК “ARX”» демонструє стабільне зростання на українському страховому ринку завдяки адаптивності та ефективному управлінню фінансами. Високі показники премій і власного капіталу підтверджують успішність стратегії залучення клієнтів. Водночас зростання страхових виплат і зниження ліквідності свідчать про потенційні ризики, що потребують коригування фінансової стратегії. Виконання нормативних вимог і відповідність регулюванню підтверджують надійність компанії.

2.3. SWOT-аналіз фінансової стійкості АТ «СК “ARX”» та виявлення проблемних зон

Одним з основних аспектів забезпечення фінансової стійкості є ефективне управління ризиками, що включає застосування сучасних методів для оцінки і прогнозування потенційних ризиків, що дозволяє зменшити їхній негативний вплив на діяльність компанії. SWOT-аналіз є ефективним інструментом стратегічного планування та управління ризиками, що допомагає ідентифікувати ключові внутрішні (сильні та слабкі сторони) і зовнішні (можливості та загрози) фактори, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії. Деталізація результатів SWOT-аналізу АТ «СК “ARX”» наведена в додатку Е.

Проведений SWOT-аналіз дозволяє констатувати, що АТ «СК «ARX»» має потужний фундамент фінансової стійкості, побудований на якісному управлінні ризиками, сучасному перестраховальному механізмі та високому рівні цифровізації. Водночас аналіз виявив низку бар'єрів, які можуть стримувати подальший розвиток компанії.

Одним із таких бар'єрів є обмежена інвестиційна гнучкість через вузьку диверсифікацію активів та високу залежність від державних облігацій. Це знижує потенціал зростання прибутковості й створює вразливість до державних фінансових ризиків. Водночас орієнтація на зовнішні кредитні рейтинги для оцінки контрагентів, з одного боку, додає об'єктивності, але з іншого — зменшує автономність у прийнятті фінансових рішень.

Водночас, ARX стала першою серед страхових компаній України, впровадивши ідентифікацію клієнтів через мобільний додаток ДІА. Завдяки цьому нововведенню клієнти можуть швидко та зручно отримувати страхові послуги, використовуючи лише свій смартфон. Крім того, компанія розпочала модернізацію ІТ-інфраструктури в сегменті медичного страхування, перенісши системи на нову платформу, створену на базі мікросервісної архітектури. Це рішення значно посилило стабільність роботи сервісів і поклало початок розширенню їх функціональних можливостей.

Ще одним кроком до цифрової еволюції стало впровадження електронного цифрового підпису для оформлення страхових договорів. Такий підхід не лише підвищує рівень довіри до компанії та захисту даних, але й спрощує для клієнтів процес укладання договорів. У межах цього проекту ІТ-середовище компанії було оновлено згідно з новими вимогами законодавства України щодо електронної комерції.

Цифрова трансформація є безперечною конкурентною перевагою ARX, однак її окремі елементи потребують доопрацювання. Зокрема, варто звернути увагу на необхідність глибшої інтеграції цифрових сервісів у єдиний клієнтський шлях, щоб зменшити фрагментацію обслуговування. Перехід на мікросервісну архітектуру та запуск нових функцій на базі

платформи здоров'я — це лише початок масштабного оновлення цифрової екосистеми компанії, яка повинна стати ще гнучкішою та орієнтованою на клієнта.

Серед зовнішніх бар'єрів варто виокремити зростаючий тиск з боку конкурентів, які теж активно інвестують у цифрові рішення. У такому середовищі для ARX важливо зберегти темп інновацій, водночас забезпечуючи безперервність кібербезпеки та адаптацію до регуляторних змін, що швидко оновлюються. Для зміцнення позицій компанії варто прискорити розробку нових цифрових страхових продуктів, покращити андеррайтинг і оцінку ризиків, оптимізувати перестраховування та розширити міжнародну співпрацю. Крім того, слід активніше використовувати Big Data і аналітичні платформи для моніторингу ризиків, оптимізувати інвестиційний портфель із балансом прибутковості і ризику, вдосконалити внутрішні аналітичні алгоритми та розширити цифрові сервіси через інтеграцію з фінтехом, e-commerce і банкінгом.

Таким чином, за умови стратегічного доопрацювання вказаних напрямів, компанія ARX здатна не лише підтримувати, а й масштабувати свою фінансову стійкість у сучасному середовищі страхового ринку.

Висновки до розділу 2

У результаті проведеного аналізу фінансової стійкості АТ «СК «ARX»» у контексті страхового ринку України можна сформулювати наступні висновки:

1. У ході аналізу сучасного стану страхового ринку України узагальнено, що ринок характеризується тенденцією до скорочення кількості страхових компаній, що є наслідком регуляторних реформ та впливу макроекономічних факторів, включаючи повномасштабну війну. Водночас спостерігається відновлення обсягів валових страхових премій після

значного спаду у 2022 році, а також зростання страхових виплат у 2024 році, що відображає економічні реалії та зміни в умовах інфляції та девальвації.

2. Визначено, що АТ «СК «ARX»» є одним із лідерів українського страхового ринку, демонструючи стабільне зростання чистих страхових премій та власного капіталу протягом 2022-2024 років. Проте, аналіз показав значне зростання рівня страхових виплат та суттєве зниження коефіцієнтів абсолютної та поточної ліквідності у 2024 році, що вказує на потенційні проблеми з платоспроможністю та поточною ліквідністю компанії, незважаючи на покращення коефіцієнта страхової автономії. На основі аналізу показників ліквідності АТ «СК «ARX»» зроблено висновок, що, попри позитивну динаміку коефіцієнта страхової автономії, значне зниження коефіцієнтів абсолютної та поточної ліквідності свідчить про необхідність перегляду фінансової стратегії компанії для забезпечення належного рівня ліквідності та платоспроможності у майбутньому.

3. У результаті проведеного SWOT-аналізу визначено, що АТ «СК «ARX»» має значні сильні сторони, такі як ефективне управління ризиками, високий рівень цифровізації та кіберзахисту, а також підтримка міжнародного холдингу. Водночас виявлено слабкі сторони, зокрема обмежену диверсифікацію інвестиційного портфеля та залежність від зовнішніх оцінок кредитного ризику. Серед можливостей визначено подальший розвиток цифрових сервісів та зростання попиту на страхові послуги, а серед загроз – посилення конкуренції, зміни в регуляторній політиці та макроекономічна нестабільність. Визначено низку проблемних зон, що потребують уваги керівництва АТ «СК «ARX»» для зміцнення фінансової стійкості, включаючи необхідність оптимізації структури інвестиційного портфеля, вдосконалення аналітичних алгоритмів оцінки ризиків, розширення екосистеми цифрових сервісів та посилення заходів з протидії зростаючій конкуренції та кіберзагрозам.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «СК “ARX”»

3.1. Удосконалення системи управління ризиками

Ефективна система управління ризиками є важливим елементом фінансової стійкості будь-якої страхової компанії. В умовах мінливого та нестабільного страхового ринку України, а також враховуючи виявлені потенційні проблемні зони АТ «СК “ARX”», подальше вдосконалення існуючої системи управління ризиками є достатньо важливим для компанії. Це дозволить не лише мінімізувати потенційні збитки, але й підвищити конкурентоздатність та забезпечити сталий розвиток компанії. Основними напрямками вдосконалення системи управління ризиками АТ «СК “ARX”» є:

1. Розвиток андеррайтингу й покращення процедур оцінки ризиків. Андеррайтинг є ключовим процесом у страховій діяльності, що визначає прийняття ризику на страхування та встановлення відповідних умов договору. Подальший розвиток андеррайтингу в АТ «СК “ARX”» має бути спрямований на підвищення точності оцінки ризиків та забезпечення збалансованого страхового портфеля. Для досягнення цієї мети рекомендується:

- поглиблена сегментація клієнтів та ризиків: застосування більш детальних критеріїв сегментації клієнтів та об'єктів страхування дозволить точніше оцінювати індивідуальний рівень ризику. Це може включати використання розширених демографічних даних, історії страхових випадків, технічних характеристик об'єктів страхування тощо;

- впровадження прогностичних моделей оцінки ризиків: на основі накопичених даних та із застосуванням статистичних методів і машинного навчання необхідно розробляти прогностичні моделі, які дозволять прогнозувати ймовірність настання страхових випадків та розмір

потенційних збитків для різних категорій ризиків. Це сприятиме більш обґрунтованому визначенню страхових тарифів та лімітів відповідальності;

- регулярний перегляд та оновлення андеррайтингових політик: Андеррайтингові політики повинні регулярно переглядатися та оновлюватися з урахуванням змін на ринку, появи нових видів ризиків, а також аналізу власного досвіду компанії щодо страхових випадків. Це забезпечить їхню актуальність та ефективність;

- підвищення кваліфікації андеррайтерів: інвестиції в навчання та підвищення кваліфікації андеррайтерів є критично важливими для забезпечення високої якості оцінки ризиків. Програми навчання повинні охоплювати як теоретичні аспекти андеррайтингу, так і практичні навички використання сучасних інструментів та технологій;

- врахування специфіки воєнних та пов'язаних з ними ризиків: з огляду на поточну ситуацію в Україні, необхідно розробити та постійно оновлювати методології оцінки воєнних та пов'язаних з ними ризиків, які можуть суттєво впливати на ймовірність та розмір страхових виплат за окремими видами страхування.

2. Оптимізація перестраховальних угод і розширення співпраці з міжнародними перестраховиками. Ефективна політика перестраховування є важливим інструментом управління страховими ризиками, що дозволяє страховій компанії передавати частину прийнятих ризиків перестраховикам з метою зменшення власного фінансового навантаження та забезпечення фінансової стабільності при настанні великих або серійних страхових випадків. Для оптимізації перестраховальних угод АТ «СК «ARX» рекомендується:

- диверсифікація перестраховальних партнерів: розширення кола перестраховальних партнерів, особливо за рахунок співпраці з надійними міжнародними перестраховиками з високим кредитним рейтингом, дозволить підвищити стабільність перестраховального захисту та отримати доступ до більш вигідних умов перестраховування;

- перегляд існуючих перестраховальних програм: Регулярний аналіз ефективності діючих перестраховальних програм та їх перегляд з урахуванням змін у страховому портфелі компанії, ринкових умов та власного фінансового стану дозволить оптимізувати витрати на перестраховування та забезпечити адекватний рівень захисту;

- використання різних форм перестраховування: крім традиційних облігаторних та факультативних договорів перестраховування, компанія може використовувати такі інструменти, як ексцедент збитку та квота-шерінг. Ексцедент збитку дозволяє компанії покривати збитки понад певний ліміт, що може бути особливо корисним для зменшення впливу великих та непередбачуваних втрат. У свою чергу, квота-шерінг забезпечує чітке поділення відповідальності між страховою компанією та перестраховиками за певним типом страхових ризиків. Це дозволяє компанії краще управляти ризиками та оптимізувати витрати на перестраховування, що є важливим в умовах високої конкуренції на ринку страхових послуг;

- активне використання міжнародного досвіду Fairfax: як частина міжнародного холдингу Fairfax, АТ «СК «ARX»» має можливість використовувати експертизу та налагоджені зв'язки групи для укладання вигідних перестраховальних угод з міжнародними перестраховиками. Fairfax володіє значним досвідом у різних регіонах світу, що дозволяє компанії скористатися перевіреними практиками для укладання вигідних перестраховальних угод з міжнародними перестраховиками, такими як Munich Re, Swiss Re та Hannover Re. Ці компанії є одними з лідерів на глобальному ринку перестраховування і забезпечують високий рівень надійності та фінансової стабільності. Такий підхід дозволяє АТ «СК «ARX»» диверсифікувати свій перестраховальний портфель, обираючи найкращі умови співпраці з перестраховиками, що працюють на міжнародному рівні. Це допомагає знизити залежність від одного перестраховика та забезпечити більшу стабільність у разі непередбачуваних ситуацій, а також мінімізує ризики, пов'язані з місцевими економічними та

політичними факторами. Налагоджені зв'язки з міжнародними перестраховиками також відкривають доступ до більш широкого спектру продуктів, що дозволяє компанії краще управляти ризиками і підвищити рівень фінансової стійкості;

– врахування валютних ризиків при перестраховуванні: зважаючи на наявність валютних зобов'язань при перестраховуванні договорів, номінованих в іноземній валюті, необхідно вживати заходів для мінімізації курсових ризиків, зокрема шляхом укладання валютних свопів або включення відповідних застережень до договорів перестраховування.

3. Використання інформаційних технологій для виявлення та моніторингу ризиків. Сучасні ІТ, зокрема Big Data та аналітичні платформи, допомагають ефективніше управляти ризиками в страховій сфері, обробляючи великі обсяги даних та виявляючи важливі тренди. Для АТ «СК «ARX»» важливо інтегрувати ці технології у бізнес-процеси, створивши централізовану платформу, яка об'єднає дані з різних джерел і забезпечить їх аналіз у реальному часі для швидкого й обґрунтованого прийняття рішень.

Впровадження Big Data дасть змогу компанії використовувати Data Mining і машинне навчання для автоматичного виявлення прихованих зв'язків між факторами, що впливають на страхові випадки. Система зможе аналізувати поведінку клієнтів, економічні та погодні дані для прогнозування ризиків. Розробка систем раннього попередження допоможе вчасно виявляти підвищену ймовірність страхових випадків і оперативно реагувати для зменшення збитків.

Використання аналітичних платформ для моніторингу портфеля ризиків дозволить здійснювати постійний моніторинг ключових показників ризику в режимі реального часу. Це дасть змогу оперативно реагувати на зміни в динаміці ризиків і вживати необхідних коригувальних заходів, щоб підтримувати фінансову стабільність компанії. Також моніторинг в реальному часі дозволить більш точно оцінювати ризики за різними видами

страхування та регіонами, оптимізуючи перестраховальні угоди та управління активами.

Для більш точної оцінки ризиків варто інтегрувати внутрішні системи з зовнішніми базами (реєстри, кредитні бюро, метеослужби тощо), що забезпечить додаткову інформацію та гнучкість у рішеннях. Водночас потрібно гарантувати високий рівень кібербезпеки для захисту персональних даних, щоб запобігти витокам і відповідати законодавству, що важливо для довіри клієнтів і уникнення втрат.

Реалізація запропонованих заходів з удосконалення системи управління ризиками дозволить АТ «СК «ARX»» підвищити ефективність андеррайтингу, оптимізувати перестраховальний захист та використовувати сучасні інформаційні технології для більш точного виявлення, оцінки та моніторингу ризиків, що, в свою чергу, сприятиме зміцненню фінансової стійкості компанії в довгостроковій перспективі.

3.2. Оптимізація капіталу та інвестиційної політики

Рациональне управління капіталом та інвестиціями відіграє ключову роль у забезпеченні платоспроможності, стабільності та прибутковості страхової компанії. Для АТ «СК «ARX»» важливо ефективно формувати структуру власного капіталу та інвестиційного портфеля, зважаючи на регуляторні вимоги, ризик-менеджмент та довгострокові фінансові цілі.

Станом на 2024 рік власний капітал АТ «СК «ARX»» становить 2 633 335 тис. грн, що забезпечує достатній рівень фінансової стійкості та виконує нормативи платоспроможності, встановлені Національним банком України. Страхові резерви формуються відповідно до зобов'язань перед страхувальниками, з урахуванням структури страхового портфеля та очікуваних виплат. У фінансовій звітності станом на 2024 рік відсутня інформація щодо розмірів страхових резервів страхової компанії.

Ефективність використання власного капіталу залежить від дохідності та ліквідності активів, у які він інвестується. Поточна модель розміщення активів демонструє переважання державних цінних паперів, що є безпечним інструментом, однак не забезпечує належної диверсифікації.

Інвестиційний портфель АТ «СК «ARX»» станом на досліджуваний період становить 3 434 278 781 грн, що відображає значний обсяг активів, спрямованих на забезпечення доходів та покриття страхових резервів. Структура інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»» представлена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Структура інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»»

Показники	Сума, грн	Питома вага, %
Інвестиційний портфель, всього	3434278781	100
Державні цінні папери	2816108600	82
Депозити	412113453,7	12
Поточні рахунки	206056726,9	6

Джерело: складено автором

Як видно, 82% портфеля припадає на державні цінні папери, що свідчить про обережну політику інвестування з фокусом на надійність. Проте така концентрація створює ризик недостатньої гнучкості та низької дохідності за умов зміни процентної політики. Частка коштів на поточних рахунках та в депозитах становить відповідно 6% і 12%, забезпечуючи середній рівень ліквідності. Тобто, ця структура демонструє високий рівень надійності, але має обмежену ліквідність, оскільки велика частка інвестицій зосереджена в державних цінних паперах. Наочно структура інвестиційного портфелю АТ «СК «ARX»» представлена на рис. 3.1.

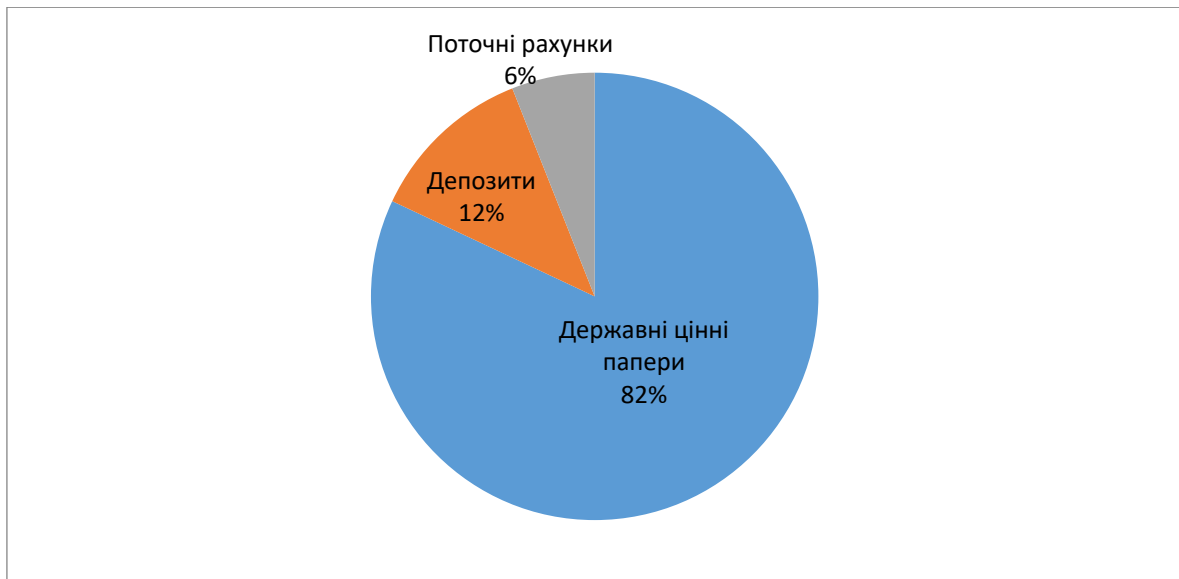

Рис. 3.1. Структура інвестиційного портфелю АТ «СК «ARX»»

Джерело: складено автором

Для зниження ризиків та підвищення ефективності використання капіталу доцільно реалізувати стратегію диверсифікації інвестиційного портфеля. Пропонується оновлена структура активів, яка поєднує безпеку державних інструментів із потенціалом дохідності корпоративних цінних паперів та акцій (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Пропозиції щодо диверсифікації інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»»

Показники	Сума, грн	Питома вага, %
Інвестиційний портфель, всього	3 434 278 781	100
Державні цінні папери	2060567269	60
Корпоративні облігації	515141817,2	15
Депозити	686855756,2	20
Акції	171713939,1	5

Джерело: складено автором

Наочне представлення оновленої структури інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»» представлена на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Оновлена структура інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»»

Джерело: складено автором

Згідно з пропозицією, частка державних цінних паперів у структурі інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»» знижується з 82% до 60%. Це означає вивільнення понад 750 млн грн, які можуть бути ефективно перерозподілені у більш дохідні, але при цьому контрольовано ризиковані інструменти.

Зокрема, 15% інвестиційного портфеля пропонується спрямувати на корпоративні облігації. Це дозволяє страховій компанії збільшити загальну дохідність інвестицій, оскільки корпоративні облігації зазвичай пропонують вищу прибутковість порівняно з державними паперами. Ще 5% портфеля рекомендовано спрямувати на акції українських або міжнародних компаній, з фокусом на дивідендну дохідність та стабільне зростання вартості. Хоча акції є більш волатильним інструментом, їх незначна частка у загальному портфелі дозволяє мінімізувати ризики та одночасно забезпечити потенціал зростання прибутку у довгостроковій перспективі.

Водночас частка депозитних вкладів зростає до 20%, що створює достатній рівень ліквідності та дає можливість оперативно реагувати на непередбачувані зміни на ринку або забезпечити покриття короткострокових

зобов'язань. Депозити у надійних банках залишаються стабільним джерелом помірного доходу із високою оборотністю.

Таким чином, запропонована диверсифікація дає змогу оптимально поєднати безпеку, ліквідність і дохідність інвестиційного портфеля. Вона підвищує фінансову гнучкість компанії, зменшує залежність від одного виду активів (державних паперів) та формує більш збалансовану інвестиційну стратегію, що відповідає сучасним умовам фінансового ринку.

З метою обґрунтування доцільності запропонованих змін в інвестиційній політиці АТ «СК «ARX»», а саме – диверсифікації інвестиційного портфеля, доцільно проаналізувати динаміку основних показників платоспроможності компанії за останні три роки в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Динаміка показників платоспроможності АТ «СК «ARX»» за 2022-2024 роки

(тис. грн)

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення(+,-)	
				2023 до 2022	2024 до 2023
Активи	3 740 236	4 435 233	5 220 123	694 997	784 890
Нематеріальні активи	114 585	149 822	222 909	35 237	73 087
Зобов'язання	3126484	2254733	2586788	-871 751	332 055
Страхові премії	3054570	3352601	4010021	298 031	657 420
Страхові виплати	1029275	1382682	1 710 050	353 407	327 368
Нормативний запас платоспроможності 1	549822,6	603468,18	721803,78	53 646	118 336
Нормативний запас платоспроможності 2	267611,5	359497,32	444613	91 886	85 116
Фактичний запас платоспроможності (ФЗП)	499167	2030678	2410426	1 531 511	379 748
Нормативний запас платоспроможності (НЗП тах)	549822,6	603468,18	721803,78	53 646	118 336
ФЗП/НЗП	0,91	3,37	3,34	2	0

Джерело: складено автором

Аналіз платоспроможності АТ «СК «ARX»» за 2022–2024 роки показує стабільне зростання ключових фінансових показників, що підсилюють фінансову стійкість компанії. Активи зросли з 3,74 млрд грн у 2022 до 5,22 млрд грн у 2024, що підвищує здатність покривати зобов'язання. Фактичний запас платоспроможності збільшився майже в п'ять разів — з 499,2 млн грн до 2,41 млрд грн, а коефіцієнт ФЗП/НЗП виріс з 0,91 до 3,34, що свідчить про високий рівень надійності компанії.

Розглянемо, як запропоновані зміни у стратегії диверсифікації інвестиційного портфеля можуть вплинути на ключові фінансові показники платоспроможності компанії. Аналіз дозволить оцінити потенційний ефект від розширення інвестиційних інструментів на загальну фінансову стійкість та здатність компанії виконувати свої зобов'язання в умовах зміненої структури активів.

Прогнозується, що диверсифікація інвестиційного портфеля АТ «СК «ARX»» може вплинути на основні показники фінансової стійкості наступним чином:

1. Активи: збільшення частки в корпоративних облігаціях і акціях підвищить дохідність портфеля, що призведе до зростання активів на 15%. Це забезпечить більший фінансовий резерв для покриття зобов'язань.

2. Страхові премії: покращення фінансової стабільності дасть можливість розширити страховий бізнес, залучити нових клієнтів і збільшити премії на 10%.

3. Страхові виплати: підвищення ліквідності та стабільності допоможе забезпечити своєчасні виплати без додаткових витрат, але на загальний обсяг виплат це не вплине.

Прогнозна оцінка результатів оптимізації капіталу та інвестиційної політики страхової компанії представлена в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Прогнозні показники фінансової стійкості АТ «СК «ARX»» на 2024 рік

(тис. грн)

Показники	2024 рік	Прогноз	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
Активи	5 220 123	6003141,45	783 018	15
Нематеріальні активи	222 909	222 909	0	0
Зобов'язання	2586788	2586788	0	0
Страхові премії	4010021	4411023,1	401 002	10
Страхові виплати	1 710 050	1 710 050	0	0
Нормативний запас платоспроможності 1	721803,78	793984,158	72 180	10
Нормативний запас платоспроможності 2	444613	444613	0	0
Фактичний запас платоспроможності (ФЗП)	2410426	3 193 444	783 018	32,48
Нормативний запас платоспроможності (НЗП max)	721803,78	793984,16	72 180	10
ФЗП/НЗП	3,34	4,02	0,68	20,42

Джерело: складено автором

За даними таблиці можна зробити висновок, що диверсифікація інвестиційного портфеля має значний позитивний вплив на фінансову стійкість компанії. Так, нормативний запас платоспроможності 1 збільшився на 72 180 тис. грн (або на 10%), що свідчить про зростання вимог до мінімальних резервів, необхідних для покриття можливих ризиків. Однак, нормативний запас платоспроможності 2 залишився незмінним, що вказує на стабільність додаткових резервів для виконання зобов'язань компанії.

Фактичний запас платоспроможності збільшився на 783 018 тис. грн (або на 32,48%), що є суттєвим покращенням. Це свідчить про те, що завдяки диверсифікації інвестицій компанія змогла збільшити свої фінансові резерви та покращити здатність виконувати зобов'язання. Також важливо зазначити, що показник відношення фактичного запасу платоспроможності до нормативного запасу (ФЗП/НЗП) зріс з 3,34 до 4,02, що свідчить про значне поліпшення фінансової стійкості компанії та зменшення фінансових ризиків.

Зростання цього показника вказує на те, що фактичні резерви компанії значно перевищують нормативні вимоги, що підтверджує високий рівень її платоспроможності.

Показник маржі платоспроможності, що розраховується як різниця між фактичним та нормативним запасом платоспроможності, демонструє позитивну динаміку з тенденцією до зростання. Протягом 2022–2024 років спостерігається суттєве покращення маржі платоспроможності АТ «СК «ARX»». Якщо у 2022 році показник мав від’ємне значення (-50,7 млн грн), що вказувало на недостатність власних коштів для покриття нормативного запасу платоспроможності, то вже у 2023 році він зріс до 1,43 млрд грн, а у 2024 році — до 1,69 млрд грн. Прогнозується, що в 2025 році цей показник може досягти 2,4 млрд грн. Така позитивна динаміка свідчить про зростання фінансової стійкості компанії, ефективне управління капіталом і посилення здатності виконувати зобов’язання перед страхувальниками. Зазначену тенденцію наочно ілюструють дані, подані на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Динаміка маржі платоспроможності АТ «СК «ARX»» протягом досліджуваного періоду

Джерело: складено автором

У результаті проведеного аналізу та запропонованої оптимізації капіталу і інвестиційної політики АТ «СК «ARX»» можна зробити висновок,

що компанія успішно покращує свою фінансову стійкість, підвищує платоспроможність та знижує ризики. Диверсифікація інвестиційного портфеля, зокрема зменшення частки державних цінних паперів на користь корпоративних облігацій і акцій, дозволяє не лише підвищити дохідність, але й забезпечити більшу гнучкість в управлінні активами. Такий підхід створює збалансований портфель, що поєднує надійність з потенціалом зростання.

Прогнозоване збільшення активів та фактичного запасу платоспроможності свідчить про стійку фінансову позицію компанії, здатність успішно виконувати зобов'язання і покривати ризики. Зростання показника маржі платоспроможності та поліпшення співвідношення фактичного і нормативного запасу платоспроможності підтверджують ефективність змін, що були впроваджені.

Отже, запропонована стратегія оптимізації капіталу та інвестиційної політики здатна значно посилити фінансову стабільність АТ «СК «ARX»», забезпечивши компанії необхідні резерви для подолання можливих ринкових коливань і виконання зобов'язань перед своїми клієнтами.

3.3. Прогноз та оцінка ефективності впливу рекомендацій на фінансову стійкість страховика

З метою оцінки потенційного впливу запропонованих заходів з удосконалення системи управління ризиками та оптимізації капіталу та інвестиційної політики на фінансову стійкість АТ «СК «ARX»» проведемо сценарний аналіз, що охоплює оптимістичний та песимістичний варіанти розвитку подій.

Оптимістичний сценарій базується на припущенні успішної реалізації запропонованих заходів, що призведе до позитивних змін у ключових фінансових показниках компанії. Очікується, що за рахунок:

1. Поглибленої сегментації клієнтів та ризиків, впровадження прогностичних моделей оцінки ризиків, регулярного перегляду

андеррайтингових політик та підвищення кваліфікації андеррайтерів, а також врахування специфіки воєнних та пов'язаних з ними ризиків, вдасться досягти зростання чистих страхових премій на 20%. Це стане можливим завдяки більш точному визначенню страхових тарифів та залученню нових клієнтів, які будуть впевнені у надійній оцінці їхніх ризиків.

2. Диверсифікації перестраховальних партнерів, перегляду існуючих перестраховальних програм, використання різних форм перестраховування та активного використання міжнародного досвіду Fairfax, а також врахування валютних ризиків при перестраховуванні, призведе до зменшення страхових виплат на 7%. Ефективний перестраховальний захист дозволить компанії мінімізувати власні збитки при настанні страхових випадків.

3. Диверсифікації інвестиційного портфеля шляхом збільшення частки корпоративних облігацій та акцій, що призведе до зростання активів на 20% завдяки підвищенню загальної дохідності інвестиційного портфеля.

4. Впровадження централізованої платформи для аналізу даних, використання інструментів Big Data для виявлення прихованих ризиків, розробки систем раннього попередження ризиків та використання аналітичних платформ для моніторингу портфеля ризиків, а також інтеграції внутрішніх інформаційних систем компанії з зовнішніми базами даних та забезпечення високого рівня кібербезпеки, сприятиме зростанню нематеріальних активів на 5% за рахунок впровадження нових технологій та програмного забезпечення.

5. Оптимізації структури зобов'язань та ефективного управління оборотним капіталом, що дозволить зменшити зобов'язання на 7%.

6. Зростання прибутковості операційної діяльності внаслідок збільшення страхових премій та зменшення страхових виплат, а також підвищення дохідності інвестицій, зумовить збільшення власного капіталу на 20%. Як наслідок вищезазначених факторів, очікується зростання чистого прибутку на 8%.

Песимістичний сценарій розглядає потенційні негативні наслідки у випадку, якщо зовнішні та внутрішні фактори чинитимуть тиск на фінансову стійкість АТ «СК «ARX»». У цьому сценарії передбачається, що запропоновані заходи з управління ризиками та оптимізації капіталу не зможуть повністю нівелювати негативні тенденції, або ж їхнє впровадження зіткнеться зі значними труднощами.

Зокрема, зменшення чистих страхових премій на 8% може бути зумовлене погіршенням економічної ситуації в країні, що призведе до зниження платоспроможності населення та скорочення попиту на страхові послуги. Зростання невизначеності, пов'язане з триваючими воєнними діями, також може стримувати укладання нових договорів страхування. Недостатньо ефективного впровадження нових андеррайтингових процедур може призвести до збереження або навіть зростання збитковості страхового портфеля.

Збільшення страхових виплат на 10 % у песимістичному сценарії може бути наслідком зростання частоти та середнього розміру страхових випадків, пов'язаних з воєнними ризиками або погіршенням загальної безпекової ситуації. Недостатня оптимізація перестраховального захисту може призвести до збільшення власного фінансового навантаження компанії при врегулюванні збитків.

Зниження активів на 12% може бути спричинене несприятливою кон'юктурою на фінансових ринках, що призведе до знецінення частини інвестиційного портфеля, особливо у випадку недостатньої диверсифікації. Збереження високої частки державних цінних паперів з низькою дохідністю також не сприятиме зростанню активів.

Зменшення нематеріальних активів на 10% може відбутися у випадку неефективного впровадження нових інформаційних технологій або списання застарілого програмного забезпечення.

Зростання зобов'язань на 15% може бути наслідком збільшення страхових резервів у зв'язку зі зростанням страхових випадків або

несприятливими змінами в законодавстві. Збільшення валютних ризиків при наявності значної частки зобов'язань в іноземній валюті також може призвести до зростання зобов'язань у гривневому еквіваленті.

Зменшення власного капіталу на 10% стане наслідком зниження страхових премій та зростанням страхових виплат, а також знеціненням активів. Відповідно, зниження чистого прибутку на 13% є прямим наслідком негативної динаміки доходів та витрат компанії в рамках песимістичного сценарію.

Стрес-тестування є важливим інструментом для оцінки стійкості страхової компанії до екстремальних, але ймовірних подій. Песимістичний сценарій, є одним із видів стрес-тесту, що дозволяє оцінити потенційний вплив негативних факторів на ключові показники фінансової стійкості, такі як платоспроможність.

Детальний сценарний аналіз впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість АТ «СК «ARX»» представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Сценарний аналіз впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість
АТ «СК «ARX»»**

№	Показник	2024 рік	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Відхилення оптимістичного сценарія від 2024 року		Відхилення оптимістичного сценарія від 2024 року	
					Абсол. (+,-)	Темп прир., %	Абсол. (+,-)	Темп прир., %
1	Чисті страхові премії, тис. грн	4010021	4812025,2	3689219,32	802004	20	-320801,7	-8
2	Страхові виплати, тис. грн	1 710 050	1590346,5	1881055	-119704	-7	171005	10
3	Валовий прибуток, тис. грн	2 299 971	3221678,7	1808164,32	921708	40,07	-491806,7	-21,38
4	Рівень страхових виплат, %	42,64	33,05	50,99	-9,6	-22,5	8,34	19,57

Продовження табл. 3.4

5	Активи, тис. грн	5220123	6264147,6	4593708,24	1044025	20	-626414,8	-12
6	Нематеріальні активи, тис. грн	222 909	234054,45	200618,1	11145,5	5	-22290,9	-10
7	Зобов'язання, тис. грн	2586788	2405712,84	2974806,2	-181075	-7	388018,2	15
8	Власний капітал, тис. грн	2633335	3160002	2370001,5	526667	20	-263333,5	-10
9	Чистий прибуток, тис. грн	452 835	489061,8	393966,45	36226,8	8	-58868,55	-13
10	Нормативний запас платоспроможності 1, тис. грн	721803,78	866164,536	664059,478	144361	20	-57744,3	-8
11	Нормативний запас платоспроможності 2, тис. грн	444613	413490,09	489074,3	-31122,9	-7	44461,3	10
12	Фактичний запас платоспроможності (ФЗП), тис. грн	2410426	3624380,31	1418283,94	1213954	50,36	-992142,1	-41,16
13	Нормативний запас платоспроможності (НЗП max), тис. грн	721803,78	866164,536	664059,48	144361	20	-57744,3	-8
14	ФЗП/НЗП	3,34	4,18	2,14	0,84	25,28	-1,20	-36,05
15	Маржа платоспроможності, тис. грн	1688622	2758215,77	754224,46	1069594	63,34	-934397,5	-55,34

Джерело: складено автором

Результати проведеного сценарного аналізу впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість АТ «СК «ARX»» дозволяють зробити висновок щодо ефективності стратегічних рішень та їхньої здатності покращити фінансову ситуацію підприємства за умов позитивної економічної динаміки та успішного впровадження запропонованих ініціатив.

Особливо вагомими є зміни у показниках платоспроможності. Зростання фактичного запасу платоспроможності (ФЗП) більш ніж на 50% у поєднанні з перевищенням нормативного запасу платоспроможності (ФЗП/НЗП зростає з 3,34 до 4,18) свідчить про значне покращення здатності компанії протистояти непередбачуваним ризикам. Збільшення маржі платоспроможності на 63,34% ще більше підкреслює зростання фінансової гнучкості та потенціалу для подальшого розвитку.

За умов реалізації оптимістичного сценарію АТ «СК «ARX»» демонструє високий рівень фінансової адаптивності, що забезпечує не лише стабільність у короткостроковій перспективі, але й потенціал для довгострокового зростання. Всі зазначені зміни є кількісним підтвердженням ефективності запропонованих заходів, які дозволяють посилити фінансову стійкість страховика навіть в умовах зовнішньої нестабільності.

Водночас песимістичний сценарій, який моделює ризики реалізації несприятливих внутрішніх і зовнішніх факторів, показує зниження ключових показників — від обсягів премій до рівня прибутковості та маржі платоспроможності. Це свідчить про важливість активного, системного і гнучкого підходу до впровадження запропонованих стратегічних змін.

Аналіз відхилень від базового рівня 2024 року демонструє, що навіть незначні труднощі у впровадженні змін можуть суттєво вплинути на ключові показники фінансової стійкості АТ «СК «ARX»». Передусім, песимістичний сценарій передбачає зниження обсягу чистих страхових премій на 8%. Це зумовлено потенційним зниженням купівельної спроможності населення на тлі макроекономічної нестабільності, поглибленням рецесійних процесів та триваючими воєнними ризиками, які знижують попит на страхові продукти. Окрім того, за умов недостатньої адаптації страхових тарифів та слабкої роботи з клієнтськими сегментами може спостерігатися відтік клієнтів та втрата частки ринку. Як наслідок, валовий прибуток може знизитися більш ніж на 21%, що створює суттєві ризики для загальної прибутковості

діяльності. У таких умовах ефективність операцій зменшується, і компанія втрачає частину свого фінансового ресурсу для подальшого розвитку.

Песимістичний сценарій передбачає зниження чистого прибутку на 13%. Такий результат демонструє системний характер фінансових втрат, які виникають у результаті недостатньої ефективності управлінських рішень та негативного впливу зовнішнього середовища.

Особливе занепокоєння викликає динаміка показників платоспроможності. Так, фактичний запас платоспроможності зменшується на 41,16%, що суттєво обмежує фінансову гнучкість компанії. Відношення ФЗП до нормативного запасу знижується до рівня 2,14 (проти 3,34 у базовому періоді), що може свідчити про зростання регуляторного ризику та необхідність додаткового капіталу для відповідності нормативним вимогам. Зменшення маржі платоспроможності на понад 55% також є ознакою потенційної втрати стійкості при виникненні критичних ситуацій.

Отже, песимістичний сценарій чітко демонструє вразливі місця у фінансовій системі компанії у випадку часткової або неефективної реалізації запропонованих заходів. Такий сценарій підкреслює важливість своєчасного, комплексного та адаптивного впровадження стратегічних змін для підтримання фінансової стійкості в умовах невизначеності. Він також вказує на необхідність регулярного моніторингу ризиків, розвитку антикризових механізмів та формування резервів, які дозволять пом'якшити негативний вплив можливих шоків.

Фінансова стійкість страхової компанії є не лише запорукою її виживання в умовах нестабільності, а й основою для стратегічного розвитку та зміцнення позицій на ринку. У випадку АТ «СК «ARX»» подальший розвиток має ґрунтуватися на послідовному зміцненні капітальної бази, нарощуванні фінансової гнучкості та більш глибокій інтеграції сучасних підходів до управління ризиками. Одним із напрямів, який варто опрацювати, є розширення джерел формування капіталу, зокрема за рахунок нових фінансових інструментів, таких як корпоративні облігації, страхові бонди або

стратегічні партнерства з міжнародними інвесторами. Це дозволить зміцнити ресурсну базу компанії і забезпечити додаткову ліквідність у критичних умовах.

В умовах зростання нестабільності, спричиненої як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, важливим кроком стане формування антикризового резервного фонду, який дозволить оперативно реагувати на масові збитки без шкоди для платоспроможності. Поряд з цим, варто побудувати динамічну систему моніторингу та попередження ризиків, яка виходитиме за межі класичних моделей андеррайтингу й охоплюватиме аналіз змін у законодавчому, валютному, політичному середовищі, а також загальних трендів фінансового ринку. Такий підхід підвищить адаптивність компанії до непередбачуваних подій.

Для зміцнення репутації, залучення інвесторів і партнерів, а також підвищення нефінансових показників доцільно поступово впроваджувати ESG-принципи в управління, включаючи екологічну та соціальну відповідальність. Водночас, підвищення операційної ефективності завдяки автоматизації бек-офісних процесів дозволить зменшити навантаження на персонал і прискорити обслуговування клієнтів, що позитивно позначиться на прибутковості.

На макрорівні галузь потребує модернізації ключових інституційних механізмів. Одним із таких механізмів може стати централізована система обміну ризиковими даними між страховими компаніями, яка сприятиме зниженню ймовірності шахрайства, забезпечить прозорість та покращить якість андеррайтингу. Важливим напрямом залишається розвиток внутрішнього ринку перестрахування, який має зменшити залежність від іноземних контрагентів, особливо в умовах валютної турбулентності та обмеженого доступу до зовнішніх ринків через воєнний стан.

Крім того, регуляторна політика має поступово переходити до адаптивного формату, де замість фіксованих нормативів упроваджуються системи раннього попередження та ризик-орієнтованого нагляду. Це

дозволить виявляти потенційні загрози для стабільності учасників ринку ще на етапі їхнього формування. З боку держави варто також стимулювати інвестиції в галузь через податкові та кредитні пільги для довгострокових інвесторів, що дозволить прискорити впровадження інновацій та сприяти створенню сучасної, конкурентоспроможної страхової екосистеми в Україні.

Висновки до розділу 3

1. У ході дослідження узагальнено, що забезпечення фінансової стійкості АТ «СК «ARX»» в умовах нестабільного страхового ринку України потребує комплексного підходу до вдосконалення системи управління ризиками, що включає андеррайтинг, перестраховування та цифрові інструменти моніторингу. Визначено, що розвиток андеррайтингу, зокрема через деталізацію сегментації ризиків, застосування прогностичних моделей, регулярне оновлення політик та підвищення кваліфікації фахівців, сприятиме формуванню збалансованого страхового портфеля та мінімізації збитковості. На основі аналізу практик перестраховування доведено, що оптимізація перестраховувальних угод, диверсифікація партнерів, використання різних форм перестраховування та досвіду міжнародної групи Fairfax дозволяє істотно знизити ризик концентрації та підвищити фінансову стабільність компанії.

2. Обґрунтовано, що впровадження сучасних інформаційних технологій, зокрема Big Data, аналітичних платформ, систем попередження ризиків та інтеграція внутрішніх і зовнішніх джерел даних, забезпечує ефективний моніторинг і прогнозування ризиків, що дозволяє компанії оперативно реагувати на зміни середовища. Доведено, що реалізація запропонованих напрямів дозволяє створити гнучку, технологічно підкріплену систему управління ризиками, яка не лише сприяє зміцненню фінансової стійкості АТ «СК «ARX»», а й підвищує конкурентоздатність компанії в довгостроковій перспективі.

3. Проведений аналіз капітальної та інвестиційної політики АТ «СК «ARX»» засвідчив, що компанія демонструє високий рівень фінансової стійкості та відповідність регуляторним вимогам щодо платоспроможності. Станом на 2024 рік фактичний запас платоспроможності суттєво перевищує нормативні показники, що свідчить про надійність страховика. Разом із цим поточна структура інвестиційного портфеля характеризується значною концентрацією у державних цінних паперах (82%), що забезпечує стабільність, проте обмежує потенціал доходності та гнучкість активів. Запропонована стратегія диверсифікації передбачає зниження частки державних паперів до 60% і включення корпоративних облігацій (15%), акцій (5%) та розширення частки депозитів (до 20%). Такий підхід дозволяє збалансувати критерії надійності, ліквідності та прибутковості інвестицій.

4. Прогнозна оцінка впливу диверсифікації на фінансові показники компанії свідчить про можливе зростання обсягу активів на 15%, збільшення страхових премій на 10% та зростання фактичного запасу платоспроможності на понад 32%. Показник ФЗП/НЗП зростає з 3,34 до 4,02, що є свідченням значного посилення фінансової гнучкості та зниження ризиків. Отже, оптимізація капіталу та інвестиційної політики є ключовим чинником зміцнення фінансової стабільності АТ «СК «ARX»» та досягнення її стратегічних цілей у сфері ризик-менеджменту і зростання.

5. У ході проведеного сценарного аналізу визначено, що реалізація запропонованих заходів з удосконалення системи управління ризиками, оптимізації капіталу та інвестиційної політики позитивно впливає на фінансову стійкість АТ «СК «ARX»», зокрема на показники платоспроможності, прибутковості та активів за умови сприятливих економічних умов. Згідно з оптимістичним сценарієм, впровадження стратегічних заходів призведе до зростання чистих страхових премій на 20%, зменшення страхових виплат на 7%, підвищення активів на 20% та збільшення власного капіталу на 20%. Це свідчить про значний потенціал для

фінансового зростання та стійкості компанії в умовах сприятливого економічного середовища.

6. Песимістичний сценарій, який враховує негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, демонструє зниження ключових фінансових показників. Зокрема, зниження чистих страхових премій на 8%, збільшення страхових виплат на 10%, зниження активів на 12% та зменшення чистого прибутку на 13%. Це підкреслює важливість активного моніторингу та адаптивного управління ризиками в умовах економічної нестабільності. Особливу увагу слід приділити показникам платоспроможності: зростання фактичного запасу платоспроможності на 50,36% в оптимістичному сценарії і зниження на 41,16% у песимістичному. Ці показники вказують на високий рівень фінансової гнучкості в разі успішної реалізації заходів, але й на серйозні ризики за несприятливих умов.

7. Оцінка ефективності запропонованих стратегій дозволяє стверджувати, що комплексний підхід до удосконалення ризик-менеджменту, диверсифікації інвестицій і оптимізації капіталу може значно підвищити стійкість компанії та забезпечити її здатність адаптуватися до змін на ринку. У разі негативного сценарію, для збереження фінансової стійкості необхідно забезпечити резерви для подолання можливих кризових ситуацій, активніше впроваджувати антикризові стратегії та підтримувати динамічний моніторинг ринку. Загалом, запропоновані заходи демонструють потенціал для значного підвищення фінансової гнучкості та зниження ризиків, що дозволяє АТ «СК «ARX»» успішно функціонувати навіть у складних економічних умовах, однак потребують ефективного та оперативного впровадження для досягнення бажаних результатів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було досліджено фінансову стійкість страхової компанії: оцінку та напрями забезпечення за матеріалами АТ «СК «ARX»». За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки.

1. Вивчено економічну сутність та функції фінансової стійкості страхової компанії, що є ключовим фактором її стабільності та надійності. Визначено, що фінансова стійкість передбачає здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами навіть в умовах економічної нестабільності та непередбачуваних ризиків. Розглянуто різні підходи до трактування цього терміну, підкреслено його комплексний характер, що включає не лише платоспроможність, але й ефективне управління фінансовими ресурсами. Також було досліджено функції фінансової стійкості, такі як забезпечення платіжної спроможності, стабільність фінансових результатів, ефективне управління ресурсами та адаптація до змінних економічних умов.

2. Розглянуто класифікацію чинників фінансової стійкості страхової компанії, які поділяються на внутрішні (власний капітал, страхові резерви, андеррайтинг, інвестиційна та тарифна політика, перестрахування) та зовнішні (економічна ситуація, конкуренція, законодавчі зміни, макроекономічні ризики, інфляція, політична нестабільність, технології). Підкреслено їхню важливість для управління фінансовою стійкістю.

3. Обґрунтовано регуляторне середовище та міжнародний досвід забезпечення фінансової стійкості, зокрема важливість впровадження ефективних механізмів контролю. У дослідженні було розглянуто регуляторне середовище, в якому функціонують страхові компанії, та проаналізовано міжнародний досвід забезпечення їх фінансової стійкості. Особлива увага була приділена ролі регулюючих органів, таких як Національний банк України, у нагляді за діяльністю страховиків та встановленні вимог до їх платоспроможності. Було вивчено міжнародні

підходи до контролю за фінансовою стійкістю страхових компаній, зокрема директиви Solvency II та систему Risk-Based Capital (RBC).

4. Проаналізовано сучасний стан страхового ринку України, виділено основні тенденції — динаміку премій і виплат, а також структуру операцій. Ринок трансформується під впливом економічних, політичних і соціальних змін, із поступовим підвищенням стандартів регулювання та очищенням від фінансово нестійких учасників. Незважаючи на скорочення кількості компаній, зростають обсяги премій і виплат, а послуги все більше орієнтуються на актуальні потреби населення — особисте й транспортне страхування. Для розвитку важливі гнучкість, відповідальність і довгострокова фінансова стійкість. Також виділено проблеми ринку: економічна невизначеність, висока конкуренція, інфляція та зміни регулювання, що вимагають адаптації компаній для забезпечення стабільності й росту.

5. Оцінено ключові показники та структуру діяльності АТ «СК «ARX»». АТ «СК «ARX»» є однією з провідних страхових компаній України, що демонструє стабільне зростання ключових фінансових показників, зокрема чистих страхових премій і власного капіталу. Компанія успішно адаптується до ринкових змін, зокрема шляхом впровадження нових продуктів, орієнтованих на сучасні ризики. Водночас, зростання рівня страхових виплат та різке зниження показників ліквідності у 2024 році свідчать про потребу в оптимізації фінансового менеджменту. Незважаючи на ці виклики, ARX зберігає високу репутацію, лідерські позиції в галузі КАСКО та підтверджує свою конкурентоспроможність завдяки професійному підходу та підтримці міжнародного інвестора.

6. Розроблено SWOT-аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ARX»», що дозволило комплексно оцінити сильні та слабкі сторони компанії, а також можливості та загрози, що впливають на її фінансовий стан. Були визначені сильні сторони компанії, такі як ефективна система управління ризиками, висока якість андеррайтингу, розвинена цифровізація бізнес-процесів та

надійна інвестиційна стратегія. До слабких сторін було віднесено обмежену диверсифікацію інвестиційного портфеля. Також були ідентифіковані можливості для компанії, пов'язані з розширенням лінійки продуктів та розвитком онлайн-продажів, і загрози, зумовлені посиленням конкуренції та макроекономічною нестабільністю.

7. Запропоновано удосконалення системи управління ризиками. У дослідженні було розроблено комплекс заходів з удосконалення системи управління ризиками в АТ «СК «ARX»». Запропоновано впровадження прогностичних моделей оцінки ризиків, регулярний перегляд андеррайтингових політик, підвищення кваліфікації андеррайтерів та врахування специфіки воєнних та пов'язаних з ними ризиків. Також було рекомендовано оптимізувати перестраховальні угоди та розширити співпрацю з міжнародними перестраховиками для підвищення стабільності перестраховального захисту.

8. Оцінено оптимізацію капіталу та інвестиційної політики АТ «СК «ARX»» для зміцнення фінансової стійкості в умовах змінного ринку. Розроблено рекомендації щодо раціонального формування страхових резервів і диверсифікації інвестицій з урахуванням дохідності, надійності та ліквідності. Пропонується знизити частку державних цінних паперів на користь більш прибуткових і гнучких інструментів — корпоративних облігацій, акцій надійних емітентів і депозитів. Прогноз показав позитивний вплив змін на ключові фінансові показники компанії, що створює надійну базу для сталого розвитку.

9. Спрогнозовано та оцінено ефективність впливу рекомендацій на фінансову стійкість страховика. Були розроблені оптимістичний та песимістичний сценарії розвитку подій, що дозволило оцінити вплив запропонованих заходів за різних умов. Прогнозні розрахунки підтвердили позитивний вплив запропонованих заходів на ключові показники фінансової стійкості компанії, зокрема на показники платоспроможності та рентабельності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій Національного банку України з державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 22.11.2023 № 135. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2023. ст.789. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3498-20#Text> (дата звернення: 10.04.2025).
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> 10 (дата звернення: 14.04.2025).
3. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 30.12.2024. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 3-4, ст.10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 10.04.2025).
4. Аберніхіна І.Г., Сокиринська І.Г. Оцінка ліквідності та платоспроможності страхової організації. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2020. №1. С.152-163.
5. Адонін С., Дас Б. Сучасні тенденції страхового ринку України. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал*. 2024. № 2 (129). С.175-180.
6. Ачкасова С.А., Внукова Н.М., Скорик І.В. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України. *Фінанси України*. 2013. № 9. С. 76–82.
7. Базилевич В.Д. Страхування: підручник. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
8. Богріновцева Л., Ключка О., Заїчко І. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. С.60.
9. Бойко А.О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економічні науки*. 2010. № 7 (25). С.

36–50.

10. Вівчар Д., Мельник Н. Методологія розрахунку фінансової стійкості страхової компанії. *Сучасні тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні*. 2024. С. 392-398.

11. Вівчар О., Кос Т. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. № 4. С. 115-119.

12. Вовк В., Жежерун Ю., Костогриз В. Страховий ринок України у період дії воєнного стану: фінансовий та маркетинговий аспекти. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 35. С. 119–131.

13. Директива 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25.11.2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Solvency II). URL: <http://nfp.gov.ua/content/direktiv-es.html> (дата звернення 18.04.2025).

14. Житар М. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-24> (дата звернення: 12.04.2025).

15. Зростання страхового ринку України: ключові показники 2024 року. URL: <https://agroreview.com/content/agropolitics/zrostannya-strahovogo-rynku-ukrayiny-klyuchovi/> (дата звернення: 13.04.2025).

16. Ковальчук, І. Фінансова стійкість: теоретичні основи та практичні аспекти. Київ: Наукова думка, 2021. 220 с.

17. Кондратенко Н. О., Новікова М. М., Волкова, М. В., Москаленко Є. С. Проблеми та перспективи вдосконалення управління розвитком страхових компаній України. *Бізнес Інформ*. 2022. № 11. С. 237-243.

18. Майстер А. В., Славкова А. А., Страховий ринок України: проблеми та перспективи розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 2. С. 108-113. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.2.108.

19. Марина А. С., Пеценко М. В. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 5. С. 44–51.

20. Мельник В., Волкова В. Функціонування страхового ринку

України: нові виклики та загрози. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 5. С. 84.

21. Мельниченко Ю. Міжнародний досвід в сфері фінансової стійкості. Харків: Видавництво ХНУ, 2021. 185 с.

22. Мельничук, І., Ляшук, О. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової компанії: теоретичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. С. 87-92.

23. Метеленко Н., Сіліна І., Жовнір-Василенко К. Адаптація страхового ринку України до глобальних викликів та євроінтеграції. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-50> (дата звернення: 11.04.2025).

24. Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки. URL: <https://minfin.com.ua/> (дата звернення: 14.04.2025).

25. Нагляд за ринком небанківських фінансових послуг. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks> (дата звернення: 15.04.2025).

26. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervisionstatist> (дата звернення: 15.04.2025).

27. Основні тенденції страхового ринку у 2024 році. Ліга страхових організацій України. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-strakhovoho-rynku-u-2024-rotsi/> (дата звернення: 13.04.2025).

28. Офіційний сайт АТ «СК «ARX»». URL: <https://arx.com.ua/> (дата звернення 14.04.2025).

29. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/11> (дата звернення: 15.04.2025).

30. Попович Д. В., Біда М. С., Закорко К. К. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 3. С. 110–114. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-21> (дата звернення: 16.04.2025).

31. Статистика страхового ринку. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата

звернення: 16.04.2025).

32. Федорович І. М. Основні тренди та напрями розвитку страхового ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 45–49.

33. Фінансова звітність АТ «СК «ARX» за 2022 - 2024 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/20474912/yearly-finances?current_year=2024 (дата звернення 18.04.2025).

34. Шолойко А., Абаєва А. Фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2022. № 8. С. 207-207.

35. Юхименко В.М. Страховий ринок України в контексті впровадження вимог Solvency II. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 12. С. 190–193.

36. Al-Hashimy H. H., Alabdullah T. T. Y., Ries E., Ahmed M. A., Nor M. I., Jamal K. A. M. The impact of financial management elements . and behavioral intention on the financial performance. *International Journal of Scientific and Management Research*. 2022. № 5(12). P. 117-149.

37. Benoît C. Solvency II, the European Government of Insurance Industry and Private Health Insurance. *Private Health Insurance and the European Union*. 2021. P. 55-82.

38. Brogi M., Cappiello A., Lagasio V., Santoboni F. Determinants of insurance companies' environmental, social, and governance awareness. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2022. № 29(5). P. 1357-1369.

39. Eling M. Is the insurance industry sustainable?. *The Journal of Risk Finance*. 2024. № 25(4). P. 684-703.

40. Khroponiuk D., Dluhopolskyi O. Current problems and development prospects of the insurance market of Ukraine. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1(3). P. 118-126.

41. Martseniuk O. Trends in digitalization in the insurance market of Ukraine. *Digitalization and information society. Selected issues. Series of*

monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, Katowice Monograph 53. 2022. P. 283-294.

42. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Dorofeiev D. Innovation risk management in financial institutions. *Investment Management & Financial Innovations*. 2021. № 18(1). P. 190.

43. Onyshchenko S., Maslii O., Kivshyk O., Cherviak A. The impact of the insurance market on the financial security of Ukraine. *Financial & Credit Activity: Problems of Theory & Practice*. 2023. № 1(48). P. 452-460.

44. Polinkevych O., Glonti V., Baranova V., Levchenko V., Yermoshenko A. Change of business models of Ukrainian insurance companies in the conditions of COVID-19. *Insurance Markets and Companies*. 2021. № 12(1). P. 83.

45. Puławska K. Financial stability of European insurance companies during the COVID-19 pandemic. *Journal of Risk and Financial Management*. 2021. № 14(6). C. 266.

46. Scherer M., Stahl G. The standard formula of Solvency II: a critical discussion. *European Actuarial Journal*. 2021. № 11. P. 3-20.

47. Stefaniv I., Surma Y., Martsenyuk I. Directions of insurance market development in Ukraine. *Ekonomichnyy analiz*. 2025. № 35(1). P. 266-272.

ДОДАТКИ

Додаток А

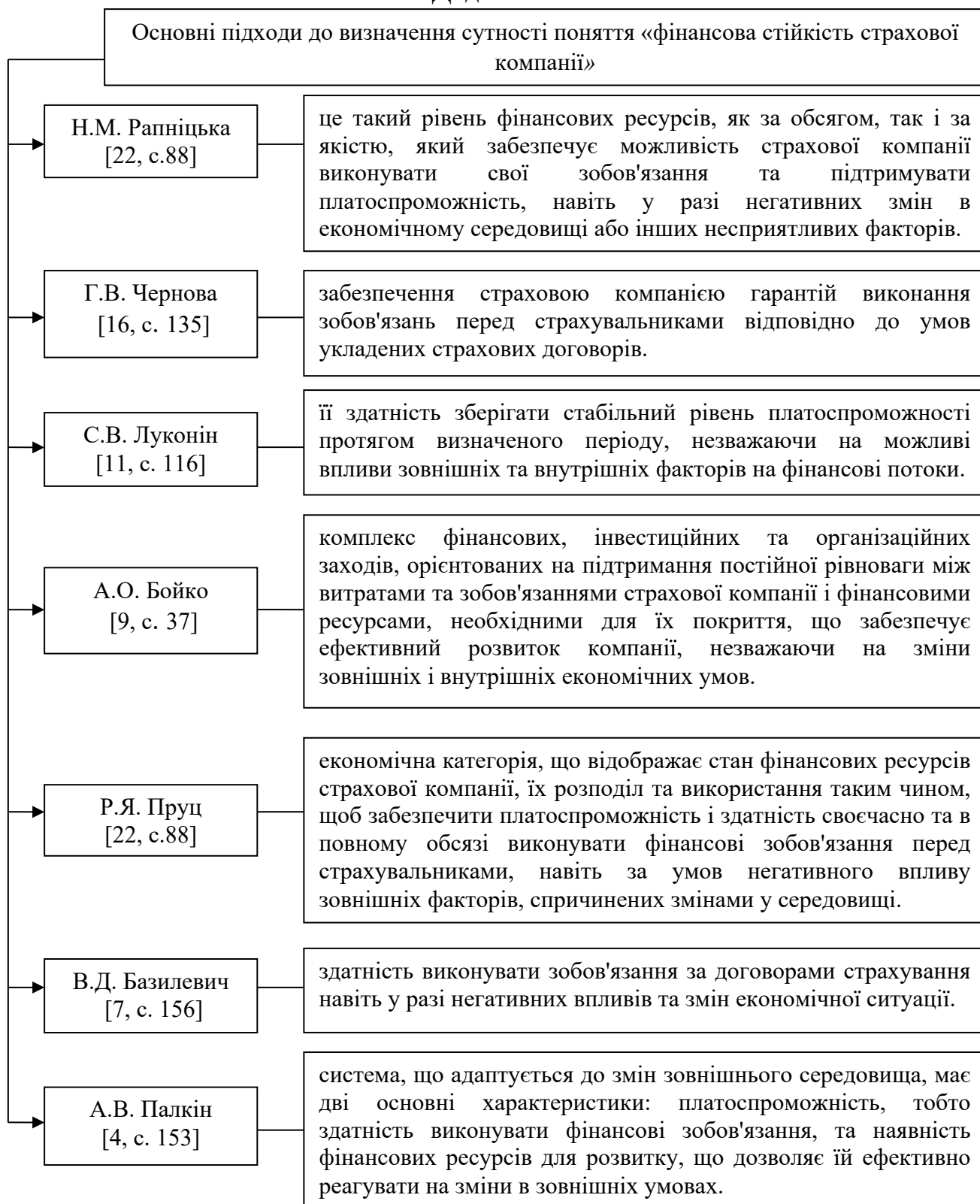

Рис. 1.1 Основні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість страхової компанії»

Джерело: складено автором

Додаток Б

Порівняльна характеристика особливостей фінансової стійкості у страхуванні та в інших сферах бізнесу

Кри тері й	Фінансова стійкість у страхуванні	Фінансова стійкість в роздрібній торгівлі	Фінансова стійкість на виробничих підприємствах	Фінансова стійкість у фінансових установах
Тип ризиків	Працює з високими та непередбачуваними ризиками, зокрема, великими фінансовими втратами за страховими випадками.	Ризики пов'язані з попитом на продукцію, змінами у споживчих звичках, конкуренцією та ціноутворенням.	Ризики, пов'язані з технологічними збоями, зміною вартості сировини та витратами на виробництво.	Ризики змін на фінансових ринках, зміни процентних ставок, валютні коливання та кредитні ризики.
Ліквідність	Необхідність мати значні ліквідні активи для виконання короткострокових зобов'язань, особливо в періоди високих виплат.	Важливість підтримки ліквідності для здійснення поточних закупок товарів і виплат постачальникам.	Ліквідність необхідна для забезпечення безперервного виробничого процесу, закупівлі матеріалів, виплати заробітної плати.	Високий рівень ліквідності для здійснення кредитних операцій і виконання зобов'язань перед клієнтами.
Довгострокові зобов'язання	Мають довгострокові фінансові зобов'язання (страхові поліси, пенсійні виплати), що вимагають стабільного капіталу.	Зобов'язання можуть бути обмежені короткостроковим и кредитами та договорами з постачальниками.	Довгострокові зобов'язання можуть включати інвестиції в нове обладнання та довгострокові кредити.	Довгострокові зобов'язання, включаючи депозити клієнтів та виплати за кредитами.
Резерви та капітал	Потрібні великі резерви для покриття потенційних виплат, зокрема для непередбачених ситуацій.	Резерви для покриття вартості товарів і непередбачуваних витрат (наприклад, націнка на продукцію).	Резерви на покриття витрат на виробництво та нові інвестиції в обладнання.	Резерви для покриття можливих збитків від непогашених кредитів та змін у фінансових ринках.

Продовження додатка Б

Адаптація до економічних змін	Постійне адаптування до зміни економічних умов, демографічних змін, інфляції, законодавчих змін для забезпечення зобов'язань.	Адаптація до змін у споживчих тенденціях, економічній ситуації, вартості сировини та витрат на транспортування.	Адаптація до змін у цінах на сировину, технологічні зміни, нові регуляції щодо охорони праці та екології.	Постійна адаптація до змін на фінансових ринках, змін у кредитних ставках, валютних коливаннях і ризиках.
Нормативне регулювання	Дуже суворі вимоги до капіталу, резервів, звітності та виконання зобов'язань, встановлені регулюючими органами (наприклад, НБУ).	Менше регулюється нормативними вимогами, але є вимоги до податкових зобов'язань і сертифікацій товарів.	Регулюється стандартами виробництва, екологічними та безпековими нормами.	Суворі вимоги до капіталу, ліквідності та звітності, зокрема в умовах фінансових криз.
Прогнозування ризиків	Потрібне детальне прогнозування для підготовки до великих виплат за страховими випадками, а також змін у демографії та ринку.	Прогнозування попиту на товар, сезонні коливання, конкурентні ризики.	Прогнозування цін на сировину, попиту на продукцію та зміни в технологічних процесах.	Прогнозування змін на фінансових ринках, інфляції та процентних ставок.

Додаток В

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "АРКС"
#20474912

Потрібне **глибоке дослідження**? Наші аналітики можуть дослідити будь-яку компанію, людину чи ситуацію вручну **за методом 360°**.

Перейти

Фінансова звітність за 2024 рік

2024 рік

2023 рік

2022 рік

2021 рік

2020 рік

Завантажити як PDF

Дата звіту	28.02.2025
Період	2024 рік, 12 міс
Бухгалтер	Груба Інна Іванівна
КАТОТТГ	UA800000000000719633
Кількість працівників	773

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	149 822.00	222 909.00
первісна вартість	1001	217 723.00	312 375.00
накопичена амортизація	1002	67 901.00	89 466.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	
Основні засоби	1010	82 522.00	79 035.00
первісна вартість	1011	205 905.00	215 016.00
знос	1012	123 383.00	135 981.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	1 214 305.00	1 005 687.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1 939.00	1 954.00
Відстрочені податкові активи	1045	9 976.00	11 738.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	226 080.00	297 296.00
Інші необоротні активи	1090	7 350.00	
Усього за розділом I	1095	1 691 994.00	1 618 619.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	908.00	799.00
Виробничі запаси	1101	908.00	799.00

Продовження додатка В

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 817.00	2 526.00
з бюджетом	1135	2 409.00	2 436.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 278.00	2 278.00
з нарахованих доходів	1140	5 784.00	7 162.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	104 157.00	161 303.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	1 745 446.00	1 916 003.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	196 329.00	817 524.00
Готівка	1166	6.00	1.00
Рахунки в банках	1167	196 323.00	304 607.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184		0.00
Інші оборотні активи	1190	679 389.00	693 751.00
Усього за розділом II	1195	2 743 239.00	3 601 504.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	4 435 233.00	5 220 123.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	261 975.00	261 975.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	118 000.00	118 000.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 800 525.00	2 253 360.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	2 180 500.00	2 633 335.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	63 532.00	98 590.00
Довгострокові забезпечення	1520	41 128.00	101 487.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	41 128.00	101 487.00
Цільове фінансування	1525	0.00	

Продовження додатка В

Усього за розділом II	1595	104 660.00	200 077.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	26 807.00	55 594.00
розрахунками з бюджетом	1620	15 020.00	14 811.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	15 020.00	14 794.00
розрахунками зі страхування	1625	0.00	0.00
розрахунками з оплати праці	1630	38.00	70.00
за одержаними авансами	1635	0.00	
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	38 091.00	1 125.00
Поточні забезпечення	1660	147 521.00	153 536.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	1 922 596.00	2 161 575.00
Усього за розділом III	1695	2 150 073.00	2 386 711.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	4 435 233.00	5 220 123.00

Додаток Г

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		0.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	4 010 021.00	3 352 601.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	
Премії, передані у перестраховування	2012	0.00	
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		0.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	1 710 050.00	1 397 147.00
Валовий: прибуток	2090	2 299 971.00	1 955 454.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	
Інші операційні доходи	2120	133 442.00	102 713.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	26 468.00	66 455.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Витрати на збут	2150	1 437 117.00	1 182 635.00
Інші операційні витрати	2180	826 206.00	644 028.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	170 090.00	231 504.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	450 845.00	373 255.00
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	65 628.00	57 500.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	555 307.00	547 259.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-102 472.00	-99 876.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	452 835.00	447 383.00

Додаток Д

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "АРКС"
#204/4912

Розширена аналітика Prozorro та актуальні дані 140+ реєстрів у тарифі Повний доступ

Від 76 гривень на добу

Перейти до оплати

Фінансова звітність за 2023 рік

2024 рік	2023 рік	2022 рік	2021 рік	2020 рік	Завантажити як PDF
Дата звіту	19.04.2024				
Період	2023 рік, 12 міс				
Бухгалтер	Груба Інна Іванівна				
КАТОТГ	UA800000000000719633				
Кількість працівників	786				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	114 585.00	149 822.00
первісна вартість	1001	167 221.00	217 723.00
накопичена амортизація	1002	52 636.00	67 901.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	
Основні засоби	1010	64 595.00	82 522.00
первісна вартість	1011	201 513.00	205 905.00
знос	1012	136 918.00	123 383.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	360 325.00	1 214 305.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2 220.00	1 939.00
Відстрочені податкові активи	1045	10 821.00	9 976.00
Гудвіл	1050	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	131 033.00	226 080.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	683 579.00	1 684 644.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	750.00	908.00
Виробничі запаси	1101	750.00	908.00

Продовження додатка Д

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	17 226.00	8 817.00
з бюджетом	1135	2 531.00	2 409.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	2 278.00
з нарахованих доходів	1140	5 341.00	5 784.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	69 018.00	104 157.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	1 381 557.00	1 745 446.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	908 742.00	196 329.00
Готівка	1166	10.00	6.00
Рахунки в банках	1167	908 732.00	196 323.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	671 492.00	686 739.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
інших страхових резервах	1184	671 492.00	686 739.00
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	3 056 657.00	2 750 589.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	3 740 236.00	4 435 233.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	261 975.00	261 975.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	118 000.00	118 000.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 353 142.00	1 800 525.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	1 733 117.00	2 180 500.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	20 554.00	29 366.00
Довгострокові забезпечення	1520	15 749.00	41 128.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	15 749.00	41 128.00

Продовження додатка Д

Страхові резерви	1530	1 730 752.00	1 956 623.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
інші страхові резерви	1534	1 730 752.00	1 956 623.00
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	1 767 055.00	2 027 117.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	59 076.00	26 807.00
розрахунками з бюджетом	1620	3 579.00	15 020.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 189.00	15 020.00
розрахунками зі страхування	1625	89.00	
розрахунками з оплати праці	1630	106.00	38.00
за одержаними авансами	1635	0.00	
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	37 351.00	38 091.00
Поточні забезпечення	1660	139 038.00	147 521.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	825.00	139.00
Усього за розділом III	1695	240 064.00	227 616.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	3 740 236.00	4 435 233.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		0.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	3 352 601.00	3 054 570.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		0.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	1 382 682.00	1 029 275.00
Валовий: прибуток	2090	1 969 919.00	2 025 295.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Інші операційні доходи	2120	8 917.00	73 070.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Витрати на збут	2150	1 182 635.00	1 071 393.00
Інші операційні витрати	2180	639 413.00	620 124.00

Продовження додатка Д

Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	156 788.00	406 848.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	373 256.00	232 132.00
Інші доходи	2240	131 432.00	217 250.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	57 500.00	29 337.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	56 717.00	153 365.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	547 259.00	673 528.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-99 876.00	-160 130.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	447 383.00	513 398.00

Додаток Е

SWOT-аналіз діяльності АТ «СК «ARX»

	Сильні сторони		Слабкі сторони	
	Внутрішні фактори		Зовнішні фактори	
	1. Ефективна система управління ризиками, яка передбачає щомісячне тестування інвестиційного портфеля з урахуванням сценаріїв зміни процентних ставок, вартості активів та девальвації гривні. 2. Використання даних агентства Moody's для прогнозу кредитного ризику. 3. Висока якість андеррайтингу забезпечує збалансовану страхову політику, що дозволяє уникати надмірних ризиків. 4. Ефективна стратегія перестрахування: наприклад, ризики за договорами страхування цивільної відповідальності автовласників покриваються перестрахуванням на 90%. 5. Комбінація облігаторного та факультативного перестрахування для зниження страхового навантаження. 6. Значна цифровізація бізнес-процесів — впровадження онлайн-продажів, мобільних сервісів та системи електронного документообігу. 7. Впровадження ідентифікації через ДІО, цифрових підписів, мікросервісної архітектури. 8. Високий рівень кіберзахисту (SOC 24/7, відповідність CIS Control 8, аудит Fairfax), що забезпечується сучасними ІТ-рішеннями та дотриманням міжнародних стандартів. 9. Інвестиційна стратегія спрямована на мінімізацію ризиків: переважна частка активів інвестується у державні цінні папери України з гарантованою прибутковістю.		1. Понад 80% інвестиційного портфеля компанії складають державні облігації, що обмежує дохідність і не дозволяє достатньо диверсифікувати ризики. 2. Компанія частково обмежена у виборі перестраховиків та умов перестрахування, орієнтуючись на глобальні практики групи Fairfax, що не завжди враховують українську специфіку. 3. Курсові ризики зберігаються через наявність валютних зобов'язань, особливо при перестрахуванні за договорами, номінованими в іноземній валюті. 4. Оцінка кредитного ризику залежить від зовнішніх джерел (наприклад, Moody's), що може бути обмеженням в умовах нестабільності на міжнародних ринках. 5. Частина цифрових рішень компанії потребує подальшого вдосконалення для забезпечення повної інтеграції з клієнтськими сервісами і партнерами.	
	Можливості 1. Подальший розвиток цифрових сервісів — розширення функціональності мобільного застосунку, запровадження чат-ботів, автоматизованого андеррайтингу та обробки заяв. 2. Зростання попиту на якісне страхування життя, здоров'я, майна, авто, а також мікрострахування у зв'язку з воєнними та економічними ризиками. 3. Використання міжнародного досвіду та ресурсів групи Fairfax для розробки нових продуктів та впровадження кращих світових практик управління. 4. Можливість залучення нових партнерів для дистрибуції страхових продуктів — банків, торгових мереж, онлайн-платформ. 5. Удосконалення платформи електронної комерції та розвиток електронного документообігу в контексті державної цифровізації та нових регуляторних вимог. 6. Участь у нових державних або міжнародних програмах страхування, що передбачають субсидування або податкові пільги для страхувальників.		Загрози 1. Зростання конкуренції на ринку з боку як українських, так і іноземних страхових компаній, які інвестують у цифровізацію. 2. Зміни в регуляторній політиці Національного банку України, зокрема посилення вимог до капіталу, ліквідності та прозорості діяльності. 3. Валютні коливання, інфляція та політична нестабільність впливають на дохідність інвестицій і загальний фінансовий стан компанії. 4. Високі ризики кібератак і витоку персональних даних в умовах активного використання цифрових технологій навіть при високому рівні захисту. 5. Тривала війна та пов'язані з нею економічні виклики можуть знижувати платоспроможність клієнтів і впливати на динаміку страхових премій.	

Джерело: складено автором за даними [28]